

Η ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ *

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Υπό ΜΩΨΗ ΣΑΚΚΗ

Αναπληρωτού Προϊσταμένου Τμήματος Γεωργικών Μελετών
της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών της Α.Τ.Ε.

Ι. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΔΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΥΤΗΣ

Επί πληθυσμού 8,53 εκατομμυρίων το τέλος 1964 και έκτασεως της χώρας 132.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων αναλογεί μ έ σ η π υ κ ν ό τ η ς π λ η θ υ σ μ ο ύ 64,6 κατοίκων κατά τετραγωνικόν χιλιόμετρον.

Τό κ α θ α ρ ό ν έ τ ή σ ι ο ν π ο σ ο σ τ ό ν α ύ ξ ή σ ε ω ς τ ο ύ π λ η θ υ σ μ ο ύ από 1% περίπου το 1958-59 έμειώθη εις 0,37% το 1963 και 0,36% το 1964, πρωτίστως λόγω της σημαντικής αύξησεως της μεταναστεύσεως.

Κατά τās τελευταίās υπάρχουσας εκτιμήσεις εκ της σ υ ν ο λ ι κ ή ς έκ τ ά σ ε ω ς τ ή ς χ ώ ρ α ς : 29% είναι γεωργική γή — ήτοι καλλιεργουμένη έκταση συμπεριλαμβανομένης και της άγρωναπαύσεως — 42% βοσκαί, 21% δάση, 2% καλύπτεται υπό υδάτων και το υπόλοιπον 6% υπό οικόδομημένης γής. Διά τās έκτάσεις τών βοσκών σημειούται, ότι αύται κατά το μέγιστον μέρος αποτελούνται από άγρονα έδάφη (βραχώδη κ.λ.π.), μικράς ή λίαν περιωρισμένης βοσκοϊκανότητος.

Κατά την τριετίαν 1961-63, δι' ήν ύπάρχουν τελευταία σχετικά στοιχεία ή κ α λ λ ι ε ρ γ ο υ μ έ ν η έκ τ α σ ι ς κατανεμήθη κατά μέσον όρον εις 56% πεδινήν, 24% ήμισορεινήν και 20% έρεινήν.

Έξ άλλου δια την αύτην τριετίαν εις το σύνολον της χώρας αί άροτραίαι καλλιεργείαι κατά μέσον όρον εκάλυψαν τή 76%. αί δενδρώδεις 15%, αί άμπελοφυτεύει 6% και τά κηπευτικά 3% τών όλων καλλιεργουμένων έκτάσεων.

Αί ά ρ δ υ ό μ ε ν α ι εκ τών καλλιεργουμένων έκτάσεις, παρ' όλον ότι ακολουθοσύν αύξητικήν τάσιν, το 1963 είχαν άνέλθει μόνον εις 15,8% του συνόλου.

* Ανακοίνωσις γενομένη την 16ην Δεκεμβρίου 1966, εις την Έλληνικήν Έταιρείαν Οικονομικών Έπιστημών.

Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, δασοκομίαν καὶ ἀλιείαν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν συντηρουμένων μελῶν τῶν οἰκογενειῶν των (οἱ γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι ἀποτελοῦν 95% τοῦ συνόλου), ἀντιπροσωπεύοντες τὸ 1951 ποσοστὸν 51.4%, περιώρισθησαν τὸ 1961 εἰς 47,1% τοῦ συνόλου (3.950.000 ἄτομα).

Ἐξ αὐτῶν οἱ οἰκονομικῶς ἐνεργοὶ ἦσαν 49,5% τοῦ συνολικοῦ ἀγροτικοῦ κατ' ἐπάγγελμα πληθυσμοῦ τὸ 1961 καὶ 53,5% τοῦ συνολικοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Κατ' ἐκτιμήσεις τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. εἰς τὸ πενταετὲς πρόγραμμα 1966 - 70 ὁ ἐνεργὸς γεωργικὸς πληθυσμὸς τὸ 1966 ἀπατέλει τὸ 50,6% τοῦ συνολικοῦ οἰκονομικῶς ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ὁ ὀγκὸς τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ 1964 συγκριτικῶς πρὸς τὸ 1958 ἡρξήθη, συνολικῶς μὲν κατὰ 28,2%, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὴν γεωργίαν κατὰ 25,6%, τὴν κτηνοτροφίαν κατὰ 37,2%, τὴν ἀλιείαν κατὰ 46,7%, ἐνῶ εἰς τὴν δασικὴν παραγωγὴν ἠμειώθη κατὰ 0,4%.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίεσον 1958 - 64 ἡ ἀκαθάριστα εἰς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν ἐκάλυψε κατὰ μέσον ὅρον τὰ 68,6% τοῦ συνόλου τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ἡ τῆς κτηνοτροφίας τὰ 25,3%, τῆς δασικῆς παραγωγῆς τὰ 3,1% καὶ τῆς ἀλιευτικῆς 3%.

Εἰδικώτερον ἡ ἀκαθάριστος ἀξία τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς εἰς τρεχούσας τιμὰς κατὰ τὰ ἔτη 1962 καὶ 1963 καὶ εἰς ἀντιστοίχους σταθεράς τιμὰς ἐμφανίζει τὴν ἐξῆς εἰκόνα κατὰ κατηγορίας :

	Εἰς τρεχούσας τιμὰς				Εἰς σταθεράς τιμὰς 1964			
	1962		1963		1962		1963	
	ἀξία εἰς ἑκατομμύρια δραχ.		ἀξία εἰς ἑκατομμύρια δραχ.		ἀξία εἰς ἑκατομμύρια δραχ.		ἀξία εἰς ἑκατομμύρια δραχ.	
	%		%		%		%	
Φυτικὴ παραγωγή	68	25.829	69	28.536	67	20.677	68	22.641
Κτηνοτροφικὴ	26	9.668	25	10.461	27	8.360	27	8.832
Ἀλιευτικὴ	3	1.121	3	1.128	3	891	2,5	932
Δασικὴ	3	1.080	3	1.224	3	786	2,5	822
	100	37.698	100	41.348	100	30.714	100	33.248
Δείκτης	100		100		100		100	

Ἐξ ἄλλου τὸ ἀκαθάριστον ἀγροτικὸν προϊόν μεταξύ 1958 καὶ 1964 ἐσημείωσεν αὐξησιν κατὰ 27,6% εἰς σταθεράς καὶ 52,6% εἰς τρεχούσας τιμὰς, ὥστε ῥοῦσαν σημαντικῶς τῆς ἀντιστοίχου αὐξήσεως τοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος, τῶν ἄλλων τομέων τῆς οἰκονομίας, ὡς καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ συνολικοῦ ἀκαθαρί-

στοῦ ἐγχωρίου προϊόντος, ἀνελθούσης ἀντιστοίχως εἰς 45,4% εἰς σταθεράς τιμὰς καὶ 66,3% εἰς τρεχούσας τιμὰς.

Παραλλήλως ἡ ποσοστιαία συμμετοχὴ τοῦ ἀκαθαρίστου ἀγροτικοῦ προϊόντος εἰς τὸ συνολικὸν τοῦ οὗτον ἐμειώθη, ἀπὸ 30,4% τὸ 1958 εἰς 26,7% τὸ 1964 (προκειμένου περὶ σταθερῶν ἢ 27,9% περὶ τρεχουσῶν τιμῶν).

Ἐν ὅψει δὲ τοῦ ὅτι ἡ συμμετοχὴ τοῦ κατ' ἐπάγγελμα ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὸν συνολικὸν τῆς χώρας ἦτο (1961) 47,1%, τοῦ δὲ ἐνεργοῦ τοιοῦτου ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἐνεργοῦ τῆς χώρας εἰς 53,5%, προφανῆς εἶναι ὅτι ὁ ποσοστιαῖος ἀκαθάριστος ἀγροτικὸς πρὸϊόντος τῶν κατ' ἐπάγγελμα ἀγροτῶν ἔναντι τοῦ ἀντιστοίχου ἀκαθάριστου συνολικοῦ ἐγχωρίου προϊόντος τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ.

Οἱ κύριοι κλάδοι τοῦ ἀγροτικοῦ τομέως, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν παρατεθέντων στοιχείων, εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία, τοῦ ἀκαθάριστου αὐτῶν προϊόντος συμμετέχοντες κατὰ 93-94% εἰς τὸ συνολικὸν ἀγροτικὸν ἀκαθάριστον προϊόν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἰδοὺ μερικὰ εἰσέτι στοιχεῖα πείθοντα, ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι: χώρα γεωργικῆ:

α) Ἡ ἀναλογία τοῦ ἀγροτικοῦ ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας κατὰ τὸ 1966 — δάσει: στοιχείων μελέτης καθ' ἃ τὸ σχετικὸν ποσοστὸν ἦτο 47,5% τὸ 1960 καὶ μὲ ὑπολογισμὸν ἐτησίας μειώσεως 0,6% λόγω τῆς μεταναστεύσεως — ἐκτιμᾶται εἰς 43,9% ἔναντι ποσοστοῦ 10-18% εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. κατὰ τὸ 1960-62, 24% εἰς Δανίαν τὸ 1950, 18% εἰς Ἰσραὴλ τὸ 1950 καὶ μόλις 8% εἰς Η.Π.Α. τὸ 1962.

β) Ὡς προκύπτει ἐκ τῶν δεδομένων τῶν Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τὸ ἐκ τῆς Γεωργίας — ἐν τῇ εὐρείᾳ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως — εἰσόδημα κυμαίνεται μεταξὺ 27-30% τοῦ ἐθνικοῦ. Ἐπαταῖ ἡ μεταποίησις μὲ τὸ 18-20%, ἐκ τῆς ὁποίας ποσοστὸν 5% ἀφορᾷ μεταποίησιν ἀγροτικῶν προϊόντων.

γ) Κατὰ στοιχεῖα τοῦ 1964 τὸ ἐκ ἐξαγωγῶν διαφόρων προϊόντων συνάλλαγμα ἀνέρχεται εἰς 37,4% τοῦ συνολικοῦ τῆς χώρας. Ἐκ τῶν ἐξαγομένων προϊόντων 80-85% ἀποτελοῦν τὰ γεωργικὰ αὐτούσια καὶ κατὰ μικρὸν ποσοστὸν μεταποιημένα.

δ) Πλὴν τῆς ἀμέσου σημασίας τῶν ἐξαγωγῶν διὰ τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον καὶ τὸ συναλλαγματικὸν ἰσοζύγιον, ἰδιαίτερα εἶναι ἡ σημασία των διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, δεδομένου ὅτι ἡ ἀξία τῶν ἐξαγομένων ἀγροτικῶν προϊόντων ἀνέρχεται εἰς 25-30% τῆς συνολικῆς ἀξίας τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι μὲ τὴν συντελεσθεῖσαν μεταπολεμικὴν πρόδοον εἰς τὴν γεωργίαν μέχρι διπλασιασμοῦ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς (ἔναντι τῆς

μέσης τοιαύτης της περιόδου 1935 - 38) έπετεύχθη πλήρης σχεδόν κάλυψις των αναγκών της χώρας εις γεωργικά προϊόντα, εϋδοκιμούντα εις τὸ οἰκονομικόν μας περιβάλλον.

Σημαντικὸν εἰσέτι ἔλλειμμα ὑφίσταται εις κτηνοτροφικά προϊόντα — κρέας κυρίως — παρὰ τὸν διπλασιασμὸν της ἐγχωρίου παραγωγῆς ἐναντι της προπολεμικῆς, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ηὔξηθη καὶ ἡ κατανάλωσις εις τὸ διπλάσιον.

Παρὰ ταῦτα ἡ εἰσαγομένη ποσότης νωποῦ κρέατος δὲν ὑπερέβη τὸ 1964 τοὺς 10.000 τόννους (4% τῶν αναγκῶν μας). Πλέον αὐτοῦ εἰσῆχθησαν 40.000 τόννοι κατεψυγμένου κρέατος (15% αναγκῶν), 4.000 τόννοι τυρῶν (4% αναγκῶν) καὶ 33.000 τόννοι γάλακτος ὑπὸ διαφόρους μορφάς.

Ἡ ἀξία τῶν ὡς ἦν κτηνοτροφικῶν προϊόντων ἀνέρχεται εις 50 ἑκατομύρια \$ περίπου, ἤτοι 32 διὰ τὸ κρέας, 12 διὰ τὸ γάλα καὶ 6 διὰ τυρὸν καὶ βούτυρον.

Ἀντιστοίχως ἡ συνολικὴ ἀξία τῶν ἐξαγομένων ἀγροτικῶν προϊόντων ἀνῆλθεν εις 258 ἑκατομ. \$ ἔ ν α ν τ ι : σ υ ν ὅ λ ο υ ἐξαγωγῶν 38 ἑκατομ. \$.

Μετὰ τὴν παράθεσιν τῶν ἀνωτέρω στατιστικῶν στοιχείων θὰ ἐπιστημανθοῦν ἤδη ὠρισμένα τῶν γενικῶν χαρακτηριστικῶν της ἀγροτικῆς οἰκονομίας της χώρας. Τοιαῦτα εἶναι :

1) Ἡ ἀπουσία συνεποῦς καὶ προγραμματισμένης μακροχρονίου πολιτικῆς γεωργικῆς ἀναπτύξεως. Προϋπόθεσις δὲ ἐφαρμογῆς προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως εἶναι ἡ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ τοῦ γενικοῦ τοιοῦτου.

2) Ἡ διατήρησις της γεωργίας εις χαμηλὰ ἐπίπεδα ἀναπτύξεως.

3) Λειτουργικὰ ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ χαράσσεται, εις τὰς γενικὰς γραμμάς της, ἀπὸ τὸ Κυβερνητικὸν Οἰκονομικὸν Συμβούλιον (Κ.Ο.Σ.) παραμένον ἀπλαιοῦτον ἀπὸ ἐνιαίαν ἐπιτελικήν ὑπηρεσίαν, λεπτομερέστερον δὲ ἀπὸ τὰ Ἰπουργεῖα Συντονισμοῦ καὶ Γεωργίας. Ἡ διαδικασία ὅμως διὰ τὴν διαμόρφωσιν ὀρθολογικῆς πολιτικῆς θὰ ἔπρεπε νὰ βασίζεται εις τὸν σαφεῖ ἀφ' ἐνὸς καθορισμὸν βραχυχρονίων καὶ μακροχρονίων ἐπιδιώξεων της Ἐθνικῆς οἰκονομίας καὶ τῶν ἐπὶ μέρους τομέων της, ἀφ' ἑτέρου δὲ εις τὴν ἐπιλογὴν μεταξὺ τῶν καταλλήλων διαζευκτικῶν μέσων πολιτικῆς διὰ τὴν ἐκπλήρωσίν των.

4) Ὁ ρυθμὸς της οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι σχετικὰ βραδύς, μετρίσιαν αὔξησιν τοῦ εἰσοδήματος 6% καὶ της παραγωγῆς 5 - 6%.

5) Ἡ ἀνάγκη διαρθρωτικῶν μεταβολῶν δι' ἐπιτάχυνσιν τοῦ ρυθμοῦ της γεωργικῆς μας ἀναπτύξεως, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἡ ἀνάγκη στροφῆς πρὸς τὴν κτηνοτροφικὴν παραγωγὴν κρέατος ἰδίως, τοῦ ὁποῦ ἡ χώρα ἔχει σοβαρὸν ἔλλειμμα, ἐνῶ αἱ τιμαὶ τοῦ παρ' ἡμῖν εἶναι κατώτεραι τῶν χωρῶν της Ε.Ο.Κ.

6) Ἡ ἀνάγκη δημιουργίας οἰκονομικῶς διωσίμων μονάδων γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων (32 στρέμματα ἡ μέση γεωργικὴ ἰδιοκτησία παρ' ἡμῖν ἐναντι

110 στρεμμάτων τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ 1200 στρεμμάτων εἰς Η.Π.Α.) καὶ δὴ ἐξειδικευμένων τοιούτων, μὲ συναγωνιστικὸν κόστος παραγωγῆς.

7) Ἡ σημασία τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐκμηχάνισews τῆς Γεωργίας καὶ τὰ ὑφιστάμενα εἰσέτι δι' αὐτὴν ἀξιόλογα περιθώρια, πρὸς αὐξησιν ὄχι μόνον τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς παραγωγικότητος — ἐπομένως δὲ πρὸς μείωσιν τοῦ κόστους — ἀλλὰ ἐπίσης πρὸς εὐρύτεραν τεχνικοοικονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ ἐξοικονόμησιν ἐργατικῶν χειρῶν. συνεχῶς μειουμένων λόγῳ τῆς ἐντόνου μεταναστεύσεως.

8) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατὰ κόρον ἀναπτυχθεῖσαν ἀπὸ διαφόρους μελετητὰς σημασίαν τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, ὡς θεμελιώδους κατὰ τὴν κατάρτισιν τῶν προγραμμάτων, σημειῶνω τὰ ἑξῆς :

Συνήθως τὰ γεωργικὰ προγράμματα, πού ἀφοροῦν τὰ 50% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, καταρτίζονται μακρὰν ἂν ἔχῃ ἐρήμην τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων γεωργῶν.

Ἐν ὅψει πάντως ὅτι καὶ τὸ ἰδεωδέστερον πρόγραμμα δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπὸ τοὺς προγραμματιστάς, ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσίν μας ἀπὸ τὸν γεωργικὸν κόσμον, πρέπει αὐτὸς νὰ συνεισδῇ τοσοῦτον ὅσον τὸ περιεχόμενον τοῦ προγράμματος. Διαφορετικὰ κτίζομεν ἐπὶ τοῦ ἅμμου.

Λαμβανομένης δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τῆς χαμηλῆς μορφωτικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς στάθμης τοῦ γεωργοῦ μας, προκύπτει ὅτι τὸ ἔργον τῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν Ἑταιρειῶν μελετῶν, προγραμματισμοῦ κ.λ.π., ἵνα ἀποδῇ δημιουργικόν, πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ χωρίον, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὸν προγραμματιστῆς καὶ ἐφαρμοστῆς - γεωργὸς νὰ μὴ ἑμιλοῦν διάφορον γλῶσσαν. (Παράδειγμα ἀπὸ τὸ Ἰσραήλ, τὴν ὀργάνωσιν τῆς οἰκονομίας τοῦ ὁποῦ ἐμελέτησα ἐπιτοπίως τὸ τρίμηνον Ὀκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1964, ἔπου τὸ ἐν λεπτομερείαις ἐπεξεργασμένον γεωργικὸς πρόγραμμα ἀπὸ οἰκονομολόγον - μηχανικόν - δασολόγον - κτηνίατρον - γεωπόνον κ.λ.π. εἰδικούς ἐπιστήμονας συζητεῖται εἰς κοινὴν τράπεζαν μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν ὀργανωμένων γεωργῶν. οὕτω δὲ διαμορφώνεται εἰς τὴν τελικὴν του μορφήν, ὅτις καὶ τίθεται εἰς ἐφαρμογήν).

9) Ὅσον ἀφορᾷ ἤδη τὴν ἐπίδρασιν τῆς τεχνολογίας γενικώτερον ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως παραθέτω παράδειγμα κατατοπιστικὸν τοῦ ὅτι ἡ τεχνολογικὴ διαφορὰ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. εὐρύνεται, ἀντὶ νὰ συμκρυνθῇ.

Ἐκ τῶν βασικῶν στοιχείων τῶν ἐνδεικτικῶν τῆς τεχνολογικῆς προόδου κάθε χώρας εἶναι ἡ κατανάλωσις ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῆς τελευταίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. μὲ τὴν μικροτέραν τιμὴν, ἔχομεν τὰ ἑξῆς στοιχεῖα ἐπὶ τῶν καταναλι-

«ΑΡΧΕΙΟΝ» Δ. Ε. Καλιτσουνάκη, Τόμ. 47ος (1967), Τεύχ. Δ'

σκομένων κίλοδατωρών κατά κεφαλήν έτησίως εις τὰς 2 χώρας κατά τὰ έτη 1960 και 1960 :

	1960	1960
Ιταλία	530	1102
Ελλάς	88	263
Διαφορά	442	839

Ήτοι, ένω εις τò τέλος τής κρινόμενης 10ετίας ή Ιταλία είχε διπλασιάσει και ή Ελλάδα τριπλασιάσει τήν κατανάλωσιν, ήμεις ή διαφορά εις όάρος μ.κ. γυρύνθη από 442 εις 839 κίλοδατώρας.

Πώς λοιπόν, όταν οί άλλοι προχωρούν μέ όήματα γιγάντων, ήμεις δε μέ συνήθη — διά νά μή είπω χελώνης — είνα: δυνατόν νά τούς συναγωνισθώμεν εις τήν εύρειαν οικονομικήν άγοράν τής Ε.Ο.Κ.:

Έκ τών τελευταίων 2 παραδειγμάτων προκύπτει, ότι μόνον μέ ρηξί-κέλευθα μέσα εις τόν τρόπον σκέψεως και ήργανωμένης δράσεως είνα: ίσως δυνατόν ν' αποφύγωμεν δυσμενεστέρας εισέτι εξέλιξεις τής οικονομίας μας.

Ένταύθα είνα: σκόπιμον νά παρατεθούν αί όπò τού Καθηγγέτου κ. Πεπελάση, Υποδιοικητού τής Α.Τ.Ε., διατυπωθείσαι άπόψεις επί τή συμπλήρωσει 4ετίας, άφ' ότου τόν Νοέμβριον 1962 έτέθη έν ισχύ ή Συμφωνία Συνδέσεως Ελλάδος και Ε.Ο.Κ. και επηκολούθησαν συνεχείς προσπάθειαι έναρμονίσεως τής άγροτικής πολιτικής :

α) Ακόμη, δέν έτέθησαν αί όάσεις διά τήν οικονομικήν ανάπτυξιν, που θά έδικαιώναν τās κοινάς προσδοκίας.

β) Ο ά ν τ α γ ω ν ι σ μ ό ς έκ μέρους τών ανεπτυγμένων χωρών τής Ε.Ο.Κ. ά ν α μ έ ν ε τ α : ό ξ ύ ς δι' όλους τούς τμηείς τής οικονομίας μας, κ υ ρ ί ω ς δέ τήν γ ε ω ρ γ ί α ν. Έστωι δέ και άν τεθούν αί όάσεις διά τήν αναδιάρθρωσιν τής παραγωγής και τήν θεσμολογικήν ανανέωσιν, που θά είνα: ικαναί ν' ανταποκριθούν εις τās ανάγκας τού ανταγωνισμού αύτού, ή διαγραφομένη προοπτική, διά τò μέλλον τής οικονομίας μας αναμενόμενη, τως δέν είνα: ή αναμενόμενη.

γ) Δέν έγινεν αξιοποίησις τού χρονικού διαστήματος (1959 - 62) παρασκευής διά τήν σύνδεσιν ούτε από τής συνδέσεως μέχρι: σήμεραν διά τās αναγκαίας οικονομικάς και διαρθρωτικάς μεταβολάς. Έξ άλλου δέ — τò κα: κυριώτερον — δέν έχουν χάν έκπονηθ ή τούλάχιστον λάβει όριστική μορφήν τά αναγκαία διά τās έν λόγω μεταβολάς μέτρα.

Προτείνονται δέ τά ακόλουθα :

α) Θεσπίσις οικονομικών και θεσμολογικών κινήτρων πρòς ενθάρρυνσιν τής ιδιωτικής πρωτοβουλίας και: έ κ σ υ γ χ ρ ο ν ι σ μ ό ν τ ω ν μ ε - θ ό δ ω ν π α ρ α γ ω γ η ς.

δ) Σαφὲς καθορισμὸς τῶν ὁρίων ἀνταγωνισμοῦ μεταξύ Κρατικῆς καὶ ἰδιωτικῆς δραστηριότητος κατὰ τρόπον ἐπιτρέποντα τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ

γ) Ἐφαρμογὴ προγραμματισμένης πολιτικῆς ἐξυγιάνσεως τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος καὶ τῆς δημοσίας διοικήσεως, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ προσαρμογὴ τῆς οἰκονομίας εἰς τὰς νέας συνθήκας, πού προκύπτουν ἐκ τῆς συνδέσεως τῆς χώρας μας μέ τὴν Ε.Ο.Κ.

II. ΤΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

α) Μ ε γ ά λ η κ α τ ά τ μ η σ ι ς τ ῆ ς ά γ ρ ο τ ι κ ῆ ς ὀ δ ο κ τ η σ ῖ α ς : Κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς διενεργηθείσης ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ὑπουργώσεως F.A.O. γενικῆς ἀπογραφῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας τὸ 1961, τὸ σύνολον τῶν ἀπογραφείσων παραγωγικῶν μονάδων ἀνῆλθεν εἰς 1.156.172 μὲ καλλιεργουμένην γῆν 36.732.756 στρεμ. Ἦτοι ἡ μέση ἰδιοκτησία εἶναι: περὶ τὰ 32 στρέμ., ἐξ ὧν μόνον 16% ποτίζονται.

801.584 ἐκμεταλλεύσεις ἐδῆλωσαν τὴν καλλιέργειαν θενδρώων ἐκτάσεως στρεμμάτων 5.834.544.

536.499 ἐκμεταλλεύσεις ἐδῆλωσαν τὴν καλλιέργειαν ἀμπέλων ἐκτάσεως στρεμμάτων 2.365.420.

924.704 ἐκμεταλλεύσεις ἐδῆλωσαν τὴν καλλιέργειαν ἐτησίων καλλιεργείων στρεμμάτων 41.427.263.

Ἦτοι ποσοστὸν 81,8% τοῦ συνόλου τῶν ἐκμεταλλευσέων μὲ γεωργικὴν γῆν ἀπησχολεῖτο τὸ 1961 μὲ ἐτησίαν καλλιέργειαν.

Ἐκ τοῦ ἀνω ἀριθμοῦ ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων 88% κατέχουν ἔκτασιν μέχρι 50 στρεμμάτων. Ἐξ αὐτῶν δὲ ποσοστὸν 42% μόνον μέχρι 10 στρεμ.

Ἀντίθετα λοιπὸν πρὸς τὴν συγκέντρωσιν ἰδιοκτησίας, τὴν παρατηρουμένην εἰς ἄλλας χώρας, παρ' ἡμῖν παρατηρεῖται συνεχὴς περαιτέρω κατάρτησις αὐτῆς, ὡς ἐκ τοῦ ἑξ ἑξ ὡς ἐν τῇ χώρᾳ κληρονομικοῦ δικαίου.

Ἐξ ἄλλου συμφώνως πρὸς στοιχεῖα τῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν Μελετῶν τῆς Α.Τ.Ε. διὰ τὸ 1964 ἐπὶ συνόλου καλλιεργητῶν τῆς χώρας 1.220.295

44.750 ἦτοι ποσοστὸν 3,66% ἐκαλλιέργησαν συνολικῶς μέχρι 2 στρέμ.

103.674 " " 8,50% " " 3—5

221.306 " " 18,14% " " 6—10

343.434 " " 28,14% " " 11—20

396.387 " " 32,40% " " 21—50

111.744 " " 9,16% " " ἀνω τῶν 51

διὰ πάσης φύσεως προϊόντων φυτικῆς παραγωγῆς.

6) Πολυτεμαχισμός της ύφ' εκάστης αγροτικής ή εκμεταλλεύσεως κατεχομένης εκτάσεως.

Ο μέσος αριθμός τεμαχίων κατά μέσην αγροτικήν εκμετάλλευσιν 32 στρεμμάτων ανέρχεται εις 6,5, με maximum 8,9 διὰ τὴν Κρήτην καὶ minimum 5,3 διὰ τὴν Ἑπειρον.

Γὰ ὥς ἄνω δύο χαρακτηριστικά εἶναι: σοβαρώτατοι ἀνασταλτικοὶ παράγοντες διὰ τὴν ἐκμηχάνισιν τῆς γεωργίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν καὶ τοῦ ἀτομικισμοῦ τοῦ ἀγρότου μας, συνεπῶς δὲ τῆς ἐλλείψεως πνεύματος συνεργασίας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀξιοποίησιν τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων.

γ) Χαμηλὸν μορφωτικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀγρότου μας.

δ) Ἐλλείψεις ἀνεπτυγμένης συνεταιριστικῆς συνειδήσεως, πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν μειονεκτημάτων τῆς μικρᾶς καὶ πολυτεμαχισμένης — πολλάκις δὲ κοινιορτοποιημένης — μέσης αγροτικῆς ιδιοκτησίας. Οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ παρουσιάζουν — παρὰ τὴν 50ετὴ παράδοσιν των — σοβαρὰς ἀδυναμίας, μὴ δυνάμενοι πάντοτε νὰ λαμβάνουν ἀξιολόγους πρωτοβουλίας ἀνευ τῆς Κρατικῆς ὑποστηρίξεως. Εἶναι αὐτονόητος ἡ ἰδιόζουσα σημασία τοῦ θὰ εἶχεν ἓνα χειραφετημένον, εὐρωστον, τεχνολογικῶς ἐξωπλισμένον καὶ οἰκονομικῶς αὐτοδύναμον συνεταιριστικὸν κίνημα εἰς τὴν προσπάθειαν ἀπελευθερώσεως τοῦ τόπου ἐκ τοῦ κλοιοῦ τῆς πτωχείας. Ἀπαραίτητος ὅθεν εἶναι ἡ πληθώρα τῶν προϋποθέσεων, τοῦ θὰ κάνουν τοὺς συνεταιρισμοὺς ικανοὺς νὰ ἀποτελέσουν πρωωθητικὸν παράγοντα τῆς ἀναπτύξεως.

ε) Ἡ ἀκκαθάριςτος ἀξία τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς εἰς σταθερὰς τιμὰς κατ' ἀπασχολουμένην μονάδα ἐργασίας ἠϋξήθη κατὰ τὴν περίοδον 1953) 54 - 1959) 60 μὲ τὸν χαμηλὸν μέσον ἐτήσιον ρυθμὸν τοῦ 2,5%, μόνον δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν δετίαν ἐπέτυχεν ὑψηλοτέρους ρυθμούς. Καὶ εἰς τὴν φυσικὴν παραγωγήν ὁ ἀντίστοιχος ρυθμὸς κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον μόλις ἀνῆλθεν εἰς 1,5%.

στ) Ἀποτέλεσμα τῆς πεπερασμένης διαρθρώσεως τῆς αγροτικῆς μας παραγωγῆς εἶναι, ὅτι διαρκῶς μικρότερον ποσοστὸν τοῦ συνόλου τῶν προϊόντων αὐτῆς εὐρίσκει διέξοδον εἰς τὴν ἐξάγωγόν, ἐνῶ ὁ κύκλος τῶν πλεονασματικῶν προϊόντων εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰν αὐξάνει. Ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν ἐξαγωγήν παραδοσιακῶν προϊόντων, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ εἰσδηματικὴ ἐλαστικότης τῆς διεθνούς ζητήσεως εἶναι ἐξαιρετικῶς χαμηλὴ, ὥς καὶ αἱ σημειούμεναι μεταβολαὶ εἰς τὴν διάρθρωσιν τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, μελλοντικῶς θὰ συμβάλλουν εἰς ἔτι μεγαλύτεραν ἐπιδραδύνουν τῆς συνολικῆς ζητήσεως ἐλληνικῶν γεωργικῶν προϊόντων, θὰ ἀποτελέσουν δὲ τὸν σοβαρώτερον ἐπιδραδυντικὸν παράγοντα τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας.

ζ) Τὸ συνολὸν τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν γεωργίαν, κτηνοτροφίαν, τὰ δάση καὶ τὴν ἀλιείαν κατὰ τὴν δετίαν 1951 - 55 ἀνῆλθεν εἰς 3,5 περίπου δισεκατομμύρια δρχ. (εἰς σταθερὰς τιμὰς 1954). ἤτοι μόνον 9% τοῦ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας τὸ 1,2% τοῦ ἀκαθαρίστου ἑθνικοῦ προϊόντος. Τῆς δετίας 1956 - 60 καὶ 1961 - 65 διετέθη εἰς γεωργικὰς ἐπενδύσεις ἀντιστοίχως τὸ 2,6% καὶ 3,2% τοῦ ἀκαθαρίστου ἑθνικοῦ προϊόντος ἢ 9 δισεκατομμύρια δρχ. (εἰς τιμὰς 1954) καὶ 16 δισεκατομμύρια δρχ. (εἰς τιμὰς 1958). ἤτοι περίπου ἀντιστοίχως μόνον τὸ 14% καὶ 12,5% τοῦ συνόλου τῶν ἐπενδύσεων. Ἰδιαίτερον σημασίαν διὰ τὴν καθυστέρησιν αὐτῆν τῶν γεωργικῶν ἐπενδύσεων ἔχει τὸ γεγονός, ὅτι αἱ δημόσιαι ἐπενδύσεις ἀποτελοῦν τὸ 50% τοῦ συνόλου τῶν γεωργικῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀντιστοιχῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων περίπου τὸ 70% ἀποτελοῦνται ἀπὸ δάνεια Μ. καὶ Μ. Προθεσμίας τῆς Α.Τ.Ε., ἀντικρίσας τὰ κεφάλαιά τῆς κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστὸν ἀπὸ τὸ Κράτος ἐπίσης.

Ἐνταῦθα ὑπενθυμίζεται, ὅτι βασικὴ προϋπόθεσις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ προγράμματος ἀναδιρθρώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς γενικῆς ἀναμορφώσεως τῆς γεωργίας, πρὶν τὸσον καθυστερεῖ, εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῶν πάσης φύσεως ἐγγειοδελτιωτικῶν ἔργων καὶ δὴ τῶν ἀρδεύσεων (ἀπὸ 5,4 ἐκατομμύρια στρέμματα σήμερον εἰς 16 ὅσα κατὰ προσεγγιστικούς ὑπολογισμούς τοῦ Ἰπουργείου Γεωργίας δύνανται νὰ ἀρδευθοῦν). Διὰ τὴν καθυστέρησιν ἐφαρμογῆς τοῦ ἀναμορφωτικοῦ αὐτοῦ προγράμματος τῆς γεωργίας τῆς χώρας τονίζεται, ὅτι ὅχι μόνον δὲν διετέθησαν οἱ ἀπαιτούμενοι πόροι, ἀλλ' ὅτι ἐπίσης δὲν ἐξηφαλίσθη τὸ κατάλληλον ὀργανωτικὸν πλαίσιον διὰ τὴν σύντομον καὶ ὀρθολογικὴν μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἐγγειοδελτιωτικῶν καὶ δὴ ἀρδευτικῶν ἔργων!

η) Ὡς ἐν τῶν σπουδαιότερων ἐπίσης κυρίων χαρακτηριστικῶν τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας τονίζομεν, ὅτι παρὰ τὰς ἀξιολόγους μεταπολεμικὰς βελτιώσεις, τὸ τεχνολογικὸν ἐπίπεδον τῆς γεωργίας μας συγκρινόμενον μετὰς ἀντιστοιχοῦς ἐπιτεύξεις τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τὰς ὑπαρχούσας δυνατότητας ἀναπτύξεως — ὡς κατωτέρω διὰ στοιχείων θέλομεν ἐπιστημάνει — παραμένει ἀκόμη σοβαρὰ καθυστερημένον.

θ) Δὲν δύνανται νὰ παροραθοῦν τὰ δυσμενῆ ἀποτελέσματα τῆς αἰμορραγίας τῆς φυγῆς τοῦ ζωτικωτέρου τμήματος ἡλικίας 10 - 40 ἐτῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν ὕπαιθρον πρὸς τὰ ἀστικά κέντρα (φυγῆς φυσιολογικῆς καθ' ὅσον ποσοστὸν ἀπασχολοῦνται εἰς αὐτὰ εἰς διαφόρους κλάδους γεωργικῶν βιομηχανικῶν) κυρίως ὅμως πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τῆς δημουργίας ἤδη προβλήματος ἐλλείψεως ἐργατικῶν

χειρῶν εἰς τὴν γεωργίαν κατὰ τὰς ἐποχιακὰς αἰχμὰς ἐργασίας, ὡς καὶ ἡ γή-
ρασις τοῦ ἐναπομένοντος εἰς τὴν ὑπαιθρον μετὰ τὴν συνεχιζομένην φυγὴν ποσο-
στοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

!) Ὡς ἄλλο ἐπίσης κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας
πρέπει νὰ τονισθῇ ἡ ὑστέρησις τοῦ κατὰ κεφαλὴν ἀκαθα-
ρίστου ἀγροτικοῦ προϊόντος τῶν κατ' ἐπάγγελμα
ἀγροτῶν ἐναντι τοῦ ἀναλόγου ἀκαθαρίστου συνολικοῦ ἐγχωρίου προϊόν-
τος τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς χώρας, περὶ τῶν ὑποίων παρετέθησαν στοιχεῖα ἐν
τοῖς προηγούμενοις.

III. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Εἰς τὸ στάδιον ποῦ εὑρίσκεται ἡ γεωργία τῆς χώρας μας, ἡ ἐξέλιξις τῆς
καὶ ἐξαρτηθῇ κυρίως ἀπὸ τὴν τεχνολογικὴν πρόοδον αὐτῆς. Ἐναι γνωστόν, ὅτι
ἡ τεχνολογικὴ μεταβολὴ ἐπαναστατικοποιεῖ τὰς μεθόδους καὶ σχέσεις τῆς πα-
ραγωγῆς, ἐπιτρέπει νέον συνδυασμὸν τῶν συντελεστῶν αὐτῆς, οὕτω δὲ αὐξάνει
πολλαπλασιαστικῶς τὴν παραγωγικότητά της.

Μεταξὺ τῶν ἐν λόγῳ συντελεστῶν, ὅπως ἡ χρησιμοποίησις βελτιωμένων
σπόρων καὶ ἐντατικότερας λιπάνσεως, ἡ καταπολέμησις τῶν ἀσθενειῶν, ἡ ἐπι-
στημονικὴ διατροφή τῶν ζώων μὲ συνθέτους ζωοτροφάς κ.λ.π. συμπεριλαμβά-
νεται καὶ ἡ ἐκμηχάνισις.

Ἐνῷ κατὰ τὰ πρὸ τοῦ 1ου παγκοσμίου πολέμου ἔτη ἡ ἐκμηχάνισις τῆς
Ἑλληνικῆς γεωργίας ἠκολούθει βραδύτατον ρυθμὸν, σημαντικὴ πρόοδος ἐση-
μειώθη τὴν τελευταίαν 20ετίαν, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιτύχωμεν τὰ standard τῶν
περισσότερων Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἡ ἐν λόγῳ πρόοδος ὀφείλεται κυρίως :

α) εἰς τὰς λαβούσας χώραν τεχνικὰς βελτιώσεις, ποῦ ἐπέτρεψαν πλὴν
ἄλλων τὴν εὐχερεστέραν καὶ πολλαπλὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἐλκυστήρων,

β) εἰς τὰς παρεχομένας παρὰ τῆς Α.Τ.Ε. πιστωτικὰς διευκολύνσεις, ὡς
καὶ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος, εἰς τὰς πεδινὰς ἰδίᾳ περιοχάς.

Α! περὶ ὧν πρόκειται: τεχνικαὶ βελτιώσεις συμβάλλουν ἀποτελεσματικῶς
εἰς τὴν ὑποδοθήσιν τῆς γεωργίας ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν προϊόντων μὲ
προσθετικῶς μειούμενον κόστος.

Εἰδικώτερον σημειοῦται, ὅτι ἡ διὰ τῶν μηχανῶν ἐκτέλεσις τῶν γεωρ-
γικῶν ἐργασιῶν συνεπάγεται μείωσιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς
αὐξήσεως αὐτῆς (ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς) καὶ τῆς μείωσης τῶν παραγω-
γικῶν δαπανῶν, ἰδίως ὅταν γίνεται πλήρης ἀξιοποίησις τοῦ δυναμικοῦ τῶν
μηχανημάτων. Ἐναι δὲ ἀνεγνωρισμένον, ὅτι εἰς τὰς οἰκονομικῶς προηγμένας
χώρας ἡ βελτίωσις τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τοῦ ἀγρότου συμβαδίζει μὲ τὴν
ἐκμηχάνισιν τῆς γεωργικῆς τοῦ ἐκμεταλλεύσεως.

Ίδού τώρα ἐν συντομίᾳ τὰ εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα τῆς μηχανικῆς καλλιέργειας :

Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἑλκυστήρων εἶναι περισσότερον ἀποτελεσματικὴ ἀπὸ τὴν τῶν ἀροτριώντων ζῶων εἰς μίαν περισσότερον ταχύρρυθμον ἀνάπτυξιν. Ἐπιτρέπει προσέτι τὴν πραγματοποίησιν ἐπιωφελέστερου καλλιεργητικῆς προγραμματισμοῦ, τὴν ἀπελευθέρωσιν γεωμάντικῶν πόσων κτηνοτροφῶν — ἀπαιτητῶν εἰς τὴν προγραμματιζομένην ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας — καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ἀναγκαίων ἐργατικῶν χειρῶν ἢ ἐλλείψεως τῶν ὁρίων τὰ τελευταῖα ἔτι γίνεται ἐντονιότερα, ἰδίως κατὰ τὰς περιόδους ἀρχικῶν ζιτῆσεων.

Ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια δύναται εἰς τὴν γεωργίαν ν' αὐξήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τῆς παραγωγῆς κατὰ 100%, ἐνῶ δὲ ἐλαττώνει τὰς εἰς ἐργατικὰς χεῖρας ἐνάγκας διευκολύνει ὡσαύτως τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν καλλιέργειαν νέων ἐκτάσεων καλλιεργουμένων ἐδαφῶν (δι' ἐκχερσώσεων κ.λ.π.).

Ἡ ὑποκατάστασις ἐξ ἄλλου τῆς ζωϊκῆς ὑπὸ μηχανικῆς δυνάμεως εἰς τὴν καλλιέργειαν ὁδηγεῖ ἐπίσης εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ αὐξάνει τὰς διαθέσιμους καλλιεργησίμους γαίας.

Παρ' ὅλα τὰ ἀνωτέρω πλεονεκτήματα ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια, ἐνῶ ἀνεπτυχθῇ σχετικῶς τὰ τελευταῖα ἔτι εἰς τὴν χώραν μας, ὅμως δὲν ἡδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ τὸ ὕψος τοῦ ἐπίπεδον τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Ίδού μερικοὶ ἀριθμοὶ ἀποδεικνύοντες τὴν ἀποψίν μας αὐτὴν :

α) Στοιχεῖα εἰς παγκόσμιον κλίμακα: (F.A.O. Volume 15 Mai 1966). Ἐναντι 1,3 ἑκατομμυρίων γεωργικῶν ἑλκυστήρων ἐν λειτουργίᾳ τὸ 1930, κατὰ τὸ 1963 ὑπῆρχον 13 ἑκατομμύρια (ἦτοι ἐξαπλασιασθήσαν).

Ἐνῶ τὸ 1930 ὑπελογίζοντο διὰ τὰς γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις ἀνά ἑλκυστήρα 80 ἵπποι ἐργασίας, σήμερον ἀναλογοῦν μόνον 4.

Ὁ βαθμὸς ἐκμηχανίσεως εἶναι πάντοτε εἰς παγκόσμιον κλίμακα μεγαλύτερος ἐν Εὐρώπῃ, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς στοιχείων :

	Ἀναλογοῦντα στρέμματα καλλιεργησίμου γῆς καθ' ἑλκυστήρα	Ποσοστὸν μειώσεως τῆς αὐξήσεως τοῦ ζωϊκοῦ κεφαλαίου μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1954-1955 καὶ 1963-1964
Εὐρώπη,	320	—34%
Βόρειος καὶ Κεντρικὴ Ἀμερικὴ	430	— 8%
Ὀκεανία	910	—30%

Ε.Σ.Σ.Δ.	1500	—40%
Έγγυς Άνατολή	7660	+ 11%
Άφρική	10780	- 11%
Άπω Άνατολή (μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς ὑπειρωτικῆς Κίνας)	26190	—10%

Αἱ Combines, αἱ ἀμειχτικαὶ μηχαναί, τὰ moteurs ἐσωτερικῆς καύσεως, οἱ ἠλεκτροκινητήρες καὶ τὰ παρελκόμενα ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐπίσης αἰσθητῶς εἰς τὰς γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Παρ' ἡμῖν τὸ 1966 ἀντιστοιχοῦν 735 στρέμματα καθ' ἑλκυστήρα.

Ἡ χαμηλὴ στάθμη ἐκμηχανίσεως τῆς χώρας μας προκύπτει ἀπὸ σχετικὴν συγκρητικὴν μελέτην, ποὺ ἐγίνε τὸ 1962 ἀπὸ τὸν Ο.Ο.Σ.Α. μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Κατὰ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς μελέτης ἡ Ἑλλάς τόσον ἀπὸ ἀπόψεως καλλιεργουμένης ἐκτάσεως ἀνὰ ἑλκυστήρα ὅσον καὶ ἐγκατεστημένης HP δυνάμεως ἀνὰ μονάδα ἐπιφανείας εὕρισκετο τὸ 1959 τελευταῖα μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, πλὴν τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας. Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. ἡ Ἰταλία, εὕρισκαμένη ἐπίσης τὸ 1959 μεταξὺ τῶν τελευταίων ἀπὸ πλευρᾶς ἐκμηχανίσεως, ἔφθασε τὸ 1964 τὰ 345 στρέμματα ἀνὰ ἑλκυστήρα μὲ ἐγκατεστημένην ἰσχύϊν 1,24 HP ἀνὰ ἑκτάριον, ἐνῶ ἡ χώρα μας διέθετε μόνον 0.50 HP ἀνὰ ἑκτάριον καὶ ἓνα ἑλκυστήρα ἀνὰ 870 στρέμματα.

6) Ἰδοὺ ἐξ ἄλλου μερικὰ στοιχεία συγκριτικὰ μετὰ τῆς Ἑλλάδος, χωρῶν τινῶν τῆς Ε.Ο.Κ., τῶν Η.Π.Α. καὶ τινῶν τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς :

1) Ποσοστὸν κατανομῆς τῶν ἐλκυστήρων κατὰ μέγεθος HP δυνάμεως.

Χ ὤ ρ α ι	Έτος	Έλαφροί		Μέσοι		Βαρεῖς	
		HP	%	HP	%	HP	%
Ἑλλάς	1960	< 26	23	26 - 40	37	> 40	40
Βέλγιον	1959	< 20	19	20 - 30	49	> 30	32
Γαλλία	1960	< 15	14	15 - 35	74	> 35	12
Δυτ. Γερμανία	1962	< 17	42	18 - 34	50	> 34	8
Ἰσπανία	1960	< 21	10	21 - 40	70	> 40	20
Ἰταλία	1960	< 21	19	21 - 40	67	< 40	14
Η.Π.Α.	1957	< 25	25	26 - 35	43	< 35	32
Συρία	1963	< 16	2	16 - 30	16	< 30	82
Τουρκία	1961	< 25	27	25 - 35	31	> 35	42

2) Ἀριθμὸς διαθέσιμον μηχανικῆς HP δυνάμεως εἰς τὴν Γεωργίαν
καὶ κατανάλωσις καυσίμων εἰς διαφόρους χώρας.

Χώραι	HP δυνάμεις ἀνὰ 100 στρ. καλ./σίμου γῆς τὸ 1960	Κατανάλωσις στοιχειώδης εἰς Kgr καυσίμων ἀνὰ ἐκτάριον καλ. σίμου γῆς	
		1955	1960
1. Ἑλλάς	21	10	11
2. Βέλγιον	127	32	122
3. Ἰταλία	50	27	35
4. Γαλλία	86	27	49
5. Δυτ. Γερμανία	197	44	90
6. Λουξεμβούργον maximum	232	38	154
7. Η.Π.Α.	97	—	—
8. Ἰσπανία maximum	8	2	9
9. Τουρκία »	5	8	11

3) Ἀριθμὸς ὥρων ἐργασίας ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον καὶ καθ' ἐλκυστήρα
εἰς διαφόρους χώρας κατὰ τὰ ἔτη 1952, 1956 καὶ 1960.

Χώραι	1952	1956	1960	
1. Ἑλλάς	1.639	889	500	ἀνάστροφος ρυθμὸς
2. Βέλγιον	857	571	964	σχετ. κανονικὸς
3. Ἰταλία	1.133	900	733	ἀνάστροφος
4. Γαλλία	1.083	625	583	
5. Δυτ. Γερμανία	611	556	500	
6. Λουξεμβούργον	286	643	679	κανονικὸς
7. Η.Π.Α.	—	605	—	
8. Ἰσπανία	625	719	1.500	λίαν κανονικὸς
9. Τουρκία	1.515	1.242	2.000	σχετ. κανονικὸς

4) 'Εκτίμησις τῆς διαθεσίμου διὰ τὴν γεωργίαν δυνάμεως, ζωϊκῆς καὶ μηχανικῆς ἐλξεως εἰς διαφόρους χώρας κατὰ τὰ ἔτη 1951, 1955 καὶ 1960.

Χ ὥ ρ α :	'Αναλογία τοῖς % τῆς ζωϊκῆς ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς δυνάμεως ἑλξεως		
	1951	1955	1960
1. Ἑλλάς ἀπὸ τὰς χειρότερας (προτελευταία)	91	88	75 θ
2. Βέλγιον	86	68	47 στ
3. Ἰταλία	72	48	28 δ
4. Γαλλία	81	65	40 ε
5. Δυτ. Γερμανία	74	46	24 γ
6. Λουξεμβούργον	66	35	16 β
7. Η.Π.Α. καλυτέρα δλων	20	12	9 α
8. Ἰσπανία	93	86	75 η
9. Τουρκία χειρότερα δλων	91	87	87 ι
10. Σοβιετική Ἐνωσις	81	70	58 ζ

Ἡ ἐξέλιξις τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς γεωργίας μας μεταξύ τῶν ἐτῶν 1939 καὶ 1962 προκίπτει ἐκ τῶν ἐξῆς στοιχείων :

Ὁ ἀριθ. τῶν γεωργ. ἐλκυστήρων ἀπὸ 1.255 ἀνῆλθεν εἰς 29.730 ποσοστὸν			
ἤτοι ποσοστὸν			
αὐξήσεως			
Ὁ ἀριθ. τῶν γεωργ. ἐλκυστήρων ἀπὸ 1.255 ἀνῆλθεν εἰς 29.730			2.368%
» » ἄλων. μηχανῶν » 1.033 » » 2.150			108%
» » θεριζοαλῶν. μηχαν. » 20 » » 1.950			9.750%
» » ἀντλητ. συγκρ. » 6.800 » » 40.000 (1960)			5.888%

Ἀπὸ ἀπόψεως γεωγραφικῆς ἀνὰ τὰ διάφορα διαμερίσματα τῆς χώρας κατανόμησις καὶ ἐξελίξεως τοῦ ρυθμοῦ ἐκμηχανίσεως τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας σημειοῦνται, ὅτι ὁ βαθμὸς ἐκμηχανίσεως ἔχει πρωτίστως αὐξηθῇ εἰς Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα.

Εἰς τὰς 3 αὐτὰς περιοχὰς ὑπάρχει τὸ 76% περίπου τοῦ γεωργικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας (βάσει στοιχείων εἰδικῆς ἐργασίας τῆς Α.Τ.Ε.). Ὁ ρυθμὸς ἐκμηχανίσεως ὁρισμένων διαμερισμάτων (Κρήτης - Πελοποννήσου) κατὰ τὴν περίοδον 1954 - 64 ἐμφανίζεται ὑψηλότερος παρ' ὅτι ἀνεμένετο.

Εἰδικώτερα τινὰ στοιχεῖα :

Ἡ ἐπέκτασις τῆς χρήσεως τῶν μεγάλων (διαξονικῶν) ἐλκυστήρων τὰ τελευταῖα 14 ἔτη ἔγινε μὲ ἐτήσιον αὐξητικὸν ρυθμὸν 16%.

Ἐκ τῶν 1.150 στρεμμάτων μέσης συνολικῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως, ποῦ ἀναλογεῖ εἰς ἕκαστον διαξονικὸν ἐλκυστήρα, μόνον τὸ 582 στρέμματα ἐξυπηρετοῦνται παρ' αὐτοῦ (στοιχεῖα μελέτης «δευματοληπτικῆς ἔρευνα ἐπὶ τῶν γεωργικῶν ἐλκυστήρων» διεξαχθείσης διὰ τῶν Περιφερειακῶν Διευθύνσεων τῆς Ὑπηρεσίας Ἐργείων Βελτιώσεων τὸ 1963).

Εἰνόητον δὲ ἡ σχέσης αὐτῇ διαφέρει σημαντικῶς κατὰ περιοχάς. Σχετικῶς ὑψηλὴ πυκνότης διαξονικῶν παρατηρεῖται εἰς Μοκεδονίαν καὶ Θεσσαλίαν, μέση πυκνότης εἰς Στερεάν Ἑλλάδα καὶ Θράκην καὶ σχετικῶς χαμηλὴ εἰς Πελοπόννησον, Νήσους καὶ Ἡπειρόν.

Ἡ διὰδοσις καὶ χρησιμοποίησις ἐξ ἄλλου τῶν (μονοξονικῶν) μικρᾶς HP δυνάμεως ἐλκυστήρων ὑπῆρξε σχετικῶς ταχέως τὰ τελευταῖα ἔτη κυρίως εἰς Πελοπόννησον καὶ Νήσους. Αἰγαίου, ὅπου συγκεντρῶνται τὰ 87% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὰ λοιπὰ γεωργικὰ μηχανήματα, αὐτὰ τὸ 1954 ἀντεπροσώπευσαν τὰ 56% τῆς συνολικῆς ἀξίας τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας.

Αἱ ἐπενοδύσεις εἰς νέα γεωργικὰ μηχανήματα, δι' αὐξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καὶ ἀντικατάστασιν τῶν φθειρομένων — δάσει στοιχείων τῆς περιόδου 1957-60 — ἀνῆρχοντο εἰς 600 ἐκατομμύρια δραχ. ἐτὶ σίωσι. ἦτοι περίπου 3% τῆς ἐτησίως ἀξίας τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Τὰ 2/3 τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ ἀντεπροσώπευσαν τὴν ἀξίαν ἐγχωρίως κατασκευαζομένων μηχανημάτων. Ἐκ τούτου προκύπτει ἡ σχετικῶς ὑψηλὴ συμμετοχὴ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων καὶ ἐπομένως ἡ δυσμενὴς ἐπίδρασις ποῦ ἀσχεῖ ἐπὶ τοῦ κόστους τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἢ χαμηλὴ παραγωγικότης καὶ τὸ ὑψηλὸν κόστος τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας.

Ἡ ἐνταση τῆς μηχανοποικίσεως εἰς τὴν γεωργίαν ἐκφράζεται, ὡς γνωστόν, εἰς HP δυνάμιν ἀνὰ 1.000 στρέμματα καλλιεργουμένης ἐπιφανείας.

Ἐκ τῆς συνολικῆς μηχανικῆς κινητηρίου δυνάμεως τῆς γεωργίας μας, ὑπολογιζομένης τὸ 1961 εἰς 1.334.866 HP, ποσοστὸν 65,8% ἀναλογεῖ εἰς τοὺς μεγάλους διαξονικοὺς ἐλκυστήρας (ἐκάστου μέσης HP δυνάμεως 37,8 HP).

Αἱ ἀλωναπτικαὶ μηχαναὶ εἶναι διαδεδομέναι εἰς δόλκληρον τὴν χώραν, ἐνῶ αἱ Combines συγκεντρῶνται εἰς Θεσσαλίαν-Μακεδονίαν καὶ Στερεάν Ἑλλάδα (μόνη ἡ Θεσσαλίς ἔχει 40% τῶν Combines).

Ἡ μηχανοκαλλιέργεια εἰς τὴν χώραν μας εἶναι σαρῶς ἐντοπισμένη. Πέντε Νομοὶ (Θεσσαλονίκης, Λαρίσης, Ἀττικῆς (ἐκτὸς Περιοχῆς Πρωτευούσης), Ἡμαθίας καὶ Βοιωτίας), διαθέτοντες τὸ 1/6 τῆς καλλιεργου-

μένης επιφανείας της χώρας ¹, δὲν διαθέτουν εἰ μὴ τὸ 1/6 τῆς συνολικῆς HP δυνάμεως.

Ὁ μέσος ὁρος μηχανικῆς γεωργικῆς δυνάμεως τῆς χώρας τὸ 1961 ἦτο 32,8 HP ἀνὰ 1.000 στρέμματα.

Ἡ γεωγραφικὴ συγχέντρωση τῆς HP δυνάμεως εἶναι ὅλως φυσικὴ, βάσει τῶν εἰς τὴν χώραν ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν, τῆς ἀναγλύφου μορφῆς τοῦ ἐδάφους οὐσῆς βεβαίως τοῦ κυριωτέρου παράγοντος.

Εἰς Θεσσαλίαν, Μακεδονίαν καὶ Στερεάν, ὅπου σημειοῦται ἡ μεγαλύτερα συγχέντρωση HP δυνάμεως, τὸ μέσον μέγεθος τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων εἶναι σχετικῶς μεγαλύτερον, ἢ δὲ μονοκαλλιέργεια τῶν σιτηρῶν, ἐπικρατοῦσα ἀκόμη εἰς Θεσσαλίαν, εὐνοεῖ τὴν μηχανοκαλλιέργειαν.

Σημειοῦται πάντως, ὅτι δὲν ὑπάρχει σύμπτωσης ἀπόλυτος μεταξὺ μηχανοποιημένης γεωργίας καὶ πεδινῶν ἐκτάσεων, ὠριμένων μικρῶν πεδινῶν περιοχῶν ὑστερουσῶν σημαντικῶς εἰς τὴν μηχανοκαλλιέργειαν.

Γενικῶς τὰ χαμηλότερα ποσοστὰ HP δυνάμεως κατὰ μονάδα καλλιεργουμένης ἐπιφανείας συναντῶνται εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς καὶ τὰς νήσους, ὅπου ὑπάρχουν μικραὶ κοιλάδες, αἱ δὲ γεωργικαὶ ἐκμεταλλεύσεις εἶναι σχετικῶς μικραὶ καὶ πολὺ τεμαχισμέναι καὶ τὸ ἐπίπεδον τῆς τεχνικῆς καθυστερημένον ἐξαιρετικῶς.

Ἐκ μελέτης στοιχείων κόστους τοῦ Τμήματος Γεωργικῶν Μελετῶν τῆς Δ) νσεως Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Α.Τ.Ε. ἐπὶ 17 ἀγροτικῶν προϊόντων καλλιεργειῶν ἔτους 1964, καλυπτουσῶν πλέον τοῦ 90% τῶν συνολικῶν τῆς χώρας καλλιεργειῶν, προέκυψεν ὅτι ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν παραγωγικῶν δαπανῶν κατὰ μέσον ὅρον ποσοστὸν 35% ἀφορᾷ τὴν ἐργασίαν ἀνθρώπων, 6% τὴν ἐργασίαν τῶν μηχανῶν καὶ 8% τὰ λιπάσματα καὶ γεωργικὰ φάρμακα. Τὸ ποσοστὸν αὐτὸ 6% τῆς ἐργασίας μηχανῶν, συγκρινόμενον μὲ τὸ ἀντίστοιχον 22% τῶν Η.Π.Α. ἀποτελεῖ ἐν εἰσέτι στοιχεῖον ἀποδεικνύον τὸν ὅτι τῶς χαμηλὸν βαθμὸν ἐκμηχανίσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας.

IV. ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΡΩΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΕΩΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

1. Ἀπὸ ἔρευναν τῆς Α.Τ.Ε. προέκυψεν, ὅτι ὑπάρχει ἀνησυχητικὰ ὑψηλὸς βαθμὸς ὑποαποσχολήσεως τῶν γεωργικῶν ἑλκυστήρων. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, ἡ ἐπένδυσις εἰς τὸν τοῖμα αὐτὸν γίνεται κατὰ τρόπον μὴ ὀρθολογικόν.

Τὸ στοιχεῖον αὐτὸ ἐπεβεβαιώθη καὶ ἀπὸ τοὺς προεκτεθέντας ἀριθμοὺς ὥρων ἐργασίας ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον καὶ καθ' ἑλκυστήρα εἰς διαφόρους χώρας

1. Κατέχουν τὸ 1/3 τῆς συνολικῆς HP δυνάμεως τῆς γεωργίας μας, ἐνῶ 23 Νομοί, καλύπτοντες πλέον τοῦ 1/3 τῆς καλλιεργημένης ἐπιφανείας τῆς χώρας.

τὰ ἔτη 1952, 1956 καὶ 1960. Οὕτω τὸ 1960 ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἦτο 500 διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔναντι 733 τῆς Ἰταλίας, 964 τοῦ Βελγίου κ.λ.π.

Ὑπενθυμίζεται ἐπίσης ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὴν χώραν μας ἡ μέση HP δύνამις τῶν κυκλοφορούντων θαρῶς τύπου (ἔνω τῶν 40 HP) ἐλκυστήρων εἶναι ἡ μεγαλύτερα πάσης ἄλλης χώρας τῆς Εὐρώπης. μὴ γινομένης πλήρως τῆς ἀξιοποιήσεώς των — λόγῳ τοῦ ἀτομικισμοῦ τοῦ ἀγρότου μας — ἐνῷ εἰς χώρας (π.χ. Ἰσραήλ) ὅπου γίνεται συνεταιριστικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐλκυστήρων ἡ ἀξιοποίησις τοῦ δυναμικοῦ των εἶναι πλήρης καὶ ἐπιβαρύνουν ὀλιγώτερον τὸ κόστος παραγωγῆς. Οὕτω π.χ. εἰς τὸ Ἰσραήλ, ὅπου κυριαρχεῖ ἡ συνεταιριστικὴ ἐκμετάλλευσις εἰς πᾶσαν ἐκδηλωσιν γεωργικῆς δραστηριότητος, δι' ἐν χωρίον μὲ 3.000 στρέμματα καλλιεργουμένης ἐν γένει γῆς ἀρκοῦν φέρ' εἰπεῖν 10 ἐλκυστήρες, ἐνῷ παρ' ἡμῖν λόγῳ τῆς ἀτομικιστικῆς μορφῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ τῆς ἀνάγκης ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐποχιακῶν αἰχμῶν ἐργασίας χρειάζεται πολλαπλάσιος ἀριθμοῦ ἐλκυστήρων τῆς αὐτῆς HP δυνάμεως (ἐκαστος τῶν ὁποίων ἐργάζεται ἑτησίως πολὺ ὀλιγώτερας ὥρας, ὑποαπασχολεῖται, φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ ἐπιβαρύνει περισσότερο τὸ κόστος παραγωγῆς).

2. Ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἔρευναν τῆς Α.Τ.Ε. προέκυψεν ἐπίσης ὅτι ὁ 6 α-θμὸς μηχανοποίησεως τῆς γεωργίας μας εἶναι ἀκόμη πολὺ ἐλλειπής καὶ ἀνισομερής. Σχετικὴ διαπίστωσις εἶναι, ὅτι σήμερον δὲν ἔχομεν καλύψει οὔτε τὰ 40% τῶν εἰς γεωργικοὺς ἐλκυστήρας ἀναγκῶν, ἐνῷ ἡ χρησιμοποίησις ἄλλων γεωργικῶν μηχανημάτων, ὡς βαμβακοσυλλεκτικῶν, χορτοκοπτικῶν καὶ χορτοφυτευτικῶν, πατα-τροπορέων καὶ γεωμηλοεξαγωγέων, εἶναι ἀκόμη ὑποτυπώδης.

Αὐτὰ συμβαίνουν παρὰ τὰ ἐποχιακὰ ἐλλείμματα ἐργασίας καὶ τὴν πιεστικὴν ἀνάγκην ἐπιταχύνσεως τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας μας.

3. Ἡ προέλευσις τῶν μέχρι τοῦ 1963 (μελέτη κ. Σούλη) ἀπογεγραμμένων ἐλκυστήρων ὡς πρὸς τὰ κυριώτερα τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς ἔχει ὡς ἀκολούθως :

1. «Fordson»	16,7 %	10	«Eicrer»	2,2 %
2. «Zetor»	14,4	11	«Steyr»	1,7 %
3. «Massey – Ferguson»	10,2	12	«Tinley»	1,4
4. «John Beere – Lang»	9,8	13	«MAN»	1,2
5. «Hanomag»	6,5	14	«Utos»	1,1
6. «International»	6,3	15	«Unimog»	1,1
7. «Tractorexport»	5,4	16	«Nuffield»	1,0
8. «David Brown»	5,1	Διαφόρων 30 ἐργοστασίων		
9. «Deutz»	2,3			
			Σύνολον	13,6
			100 % ἤτοι	
ἐλκυστήρες 28.636				

Ἐξ ἄλλου ἡ προέλευσις τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν δετίαν (ἀπὸ 1957 μέχρι τέλους 1964) εἰσαχθέντων ἐλκυστήρων κατὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς ἔχει ὡς ἑξῆς ἐπὶ συνόλου 23.991 :

1. «Zetor»	4.526	ἦτοι	18,9%
2. «Fordson»	4.430	»	18,5
3. «Massey – Ferguson»	2.547	»	10,6 48 %
4. «Troctorexport»	2.238	»	9,3
5. «David Brown»	1.595	»	6,7
6. «International»	1.147	»	4,8
7. «Hanomag»	1.131	»	4,7
8. «Jonh Beere-Lang»	1.115	»	4,6
Λοιπῶν 30	5.262	»	21,9
	23.991		100,

Π ρ ο κ ύ π τ ε ι : ἐ κ τ ῶ ν ἄνω ἡ ἀ π ρ ο γ ρ α μ μ ᾶ τ : τ ο ς εἰσαγωγῆς τῶν ἐλκυστήρων (τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ δι' ὅλα τὰ εἶδη τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων), ἐνῶ θὰ ἔδει — βάσει τῆς παρὰ τοῦ Σταθμοῦ Δοκιμῶν Γεωργικῶν Μηχανημάτων τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας κτηθείσης ἐμπειρίας — νὰ προκρίνεται ἡ εἰσαγωγή ὅσων τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρων τύπων, τῶν καταλληλοτέρων διὰ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας.

V. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΝΑΣΤΑΛΤΙΚΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΙΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων σαφῶς προκύπτει, ὅτι αἱ δυνατότητες καὶ ὁ βαθμὸς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας τῆς χώρας προσκόπτουν εἰς περιοριστικούς παράγοντας τεχνικῆς καὶ οἰκονομικῆς φύσεως, ὡς : 1) τὸ μικρὸν μέγεθος καὶ ὁ πολυτεμαχισμὸς τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, 2) ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους, 3) αἱ ἀπαραίτητοι τεχνικαὶ γνώσεις διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν μηχανῶν ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὸ χαμηλὸν μορφωτικὸν καὶ ἐπαγγελματικὸν ἐπίπεδον τῶν γεωργῶν, 4) ὁ χωρικὸς τύπος τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, 5) ἡ ἔλλειψις παρὰ τῷ ἀγρότῃ μας συνεταιριστικῆς συνειδήσεως καὶ ὡς ἐκ ταύτης ἡ μὴ συνεταιριστικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν μεγάλων ἰδίως μηχανημάτων, διὰ τὴν πλήρη ἀξιοποίησίν των, 6) ἡ δυσκολία ὀργανώσεως πυκνοῦ δικτύου κέντρων ἐπισκευῶν καὶ ἀνταλλακτικῶν, 7) τὸ μικρὸν ὕψος τῶν γινομένων ἐπενδύσεων ἐν σχέσει πρὸς τὸ μέγεθος τῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, 8) ἡ ἔλλειψις ἀποταμιευτικοῦ πνεύματος, 9) ἡ ἀγροτικὴ ὑποαπασχόλησις κ.λ.π.

Διευκρινίζοντες ὠρισμένους τῶν ἐν λόγῳ ἀνασταλτικῶν παραγόντων σημειούμεν τὰ ἑξῆς :

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ βασικὸν ἐμπόδιον τῆς τεχνολογικῆς προόδου εἰς τὴν γεωργίαν, δηλαδὴ τὸ μικρὸν μέγεθος καὶ τὸν κατατεμαχισμόν τοῦ γεωργικοῦ κλήρου. Παρ' ὅλην τὴν πιεστικότητα αὐτοῦ τοῦ προβλήματος, τὴν τελευταίαν 15ετίαν δὲν ἔγινεν οὐσιαστικὴ πρόοδος.

Ἀπὸ τὸ 1951 μέχρι σήμερον 86% τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων διαθέτουν κατὰ μέσον ὅρον 32 στρέμματα εἰς 6,5 ἀγροτεμάχια (ἴσως καὶ περισσότερα ἴσως: νεωτέρων στοιχείων. Ὅπως ὁ καθηγητὴς Thompson εἰς τὴν διεγματοληπτικὴν ἔρευναν τοῦ Κ.Ε.Π.Ε., πραγματοποιηθεῖσαν εἰς 11 Κοινότητας, ὑπολογίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν κληροτεμαχίων εἰς 13,5 κατὰ μέσον ὅρον).

Αἱ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τοῦ πολυτεμαχισμοῦ καὶ τῆς κονιορτοποιήσεως τῆς ἀγροτικῆς γῆς γίνονται αἰσθηταὶ εἰς ὅλας τὰς φάσεις τῆς καλλιεργητικῆς διαδικασίας. Ὅπως ἐμποδίζεται ἡ μηχανοποίηση καὶ ἡ εἰσαγωγή μεθόδων ἐντατικῆς καλλιεργείας, ἡ καταπολέμησις τῶν ἀσθενειῶν καὶ τῆς διαδρώσεως τοῦ ἔδαφους, προκαλούμενης σπατάλης παραγωγικῶν συντελεστῶν καὶ χρόνου. Ἀκόμη ἡ κατάτμησις τοῦ γεωργικοῦ κλήρου διημιουργεῖ ἐμπόδια εἰς τὴν ἐμάλλιν λειτουργίαν τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων, διότι κάμνει ἀδύνατον τὴν προσφορὰν ὁμοιογενοῦς καὶ χαμηλοῦ κόστους πρώτης ὕλης δι' ἐκδιμηχάνισιν.

Ἡ προσπάθεια ποὺ γίνεται ἀπὸ τὸ 1953 ν' ἀντιμετωπισθοῦν ὁ πολυτεμαχισμὸς καὶ ἡ διασπορὰ τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας μετὰ τὸν ἀ ν α δ α σ μ ὸ ν δὲν ἀπέδωκεν ἀκόμη ἀρκετὰ πλὴν τοῦ ὅτι προχωρεῖ αὐτὸς μετὰ πολὺ βραδύν ρυθμόν. Ὅπως ἀπὸ 15 ἑκατομμύρια στρέμματα ἐπιδεχόμενα ἀναδασμόν, μέχρι τοῦδε ἐπραγματοποιήθη ἐντὸς 13ετίας μόνον εἰς 1,9 ἑκατομμύρια στρέμματα (δηλαδὴ 12,7%).

Οἱ σημειωθέντες λόγοι: πολλάκις ἔχει μόνον δυσχεραίνουν τὴν χρησιμοποίησιν τῆς μηχανικῆς ἐνέργειας, ἀλλὰ κυρίως καθιστοῦν αὐτὴν ἀντοικονομικὴν διὰ τὸ πλεῖστον τῶν μικρῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων ὡς ἐπιβεβαιούται καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς :

Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ καθηγητοῦ κ. Εὐελπίδη εἰδικὴ Ἵποεπιτροπὴ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀγγελοπούλου Ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ παρὰ τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. ἐκπονηθέντος σχεδίου τοῦ γεωργικοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας διὰ τὴν δετίαν 1966 - 70 εἰς τοὺς ἀνωτέρω περιοριστικούς παράγοντας ἀναπτύξεως τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας τῆς χώρας προσθέτει καὶ τοὺς ἑξῆς :

α) Τὰ ὑψηλὰς τιμὰς τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων.

β) Τὰς λίαν περιορισμένας διὰ τὴν προμήθειάν των παρεχομένας εἰς τοὺς γεωργοὺς πιστωτικὰς διευκολύνσεις (σχετικὰ στοιχεῖα ἐφετεινῆς μελέ-

της του Τμήματος Γεωργοοικονομικῶν Μελετῶν τῆς Α.Τ.Ε. παρατίθενται εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον τῶν «Ληπτέων μέτρων») καί

γ) Τὰς ὑψηλὰς τιμὰς τῶν διὰ τὴν γεωργίαν καυσίμων.

Οἱ πρόσθετοι αὐτοὶ παράγοντες, πλὴν τῆς λίαν ἀνασταλτικῆς ἐπιδράσεώς των ἐπὶ τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν παραγωγῶν μὲ τὸν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν μηχανημάτων, ἐπιβαρύνουν σημαντικῶς τὴν ἀδξῆσιν εἰς τὴν χώραν μας τοῦ κόστους τῆς ἐκμηχανίσεως, συγκριτικῶς πρὸς τὰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους :

α) Τὰ εἰσαγόμενα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μηχανήματα (ἐλκυστήρες, θεραλωνιστικά κ.λ.π.) ἐπιβαρύνονται συνολικῶς — μὲ δασμοὺς κ.λ.π. φόρους, συσκευασίαν, μεταφορικά, ἀσφάλιστρα κ.λ.π. — μὲ 35% ἐπὶ τῆς τιμῆς F.O.B τοῦ ἐργοστασίου.

β) Ὁ ἐν ἰσχύϊ τρόπος ἐφοδιασμοῦ τῆς γεωργίας διὰ μηχανημάτων (ἤτοι 25% προκαταβολὴ κατὰ τὴν παραλαβὴν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον 75% εἰς 3 ἐτησίας ἢ ἐξαμηνιαίας ἰσοπόσους δόσεις μὲ τὸν συνῆθη τόκον τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν 10%) ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιβαρύνει σημαντικῶς τὸ κόστος ἀποπληρωμῆς των — πλέον τοῦ 18% τῆς τιμῆς πωλήσεως τῆς μετρητοῦς — ἀφ' ἑτέρου δὲ περιορίζει σημαντικῶς τὴν δυνατότητα ἀπορροφήσεως τῶν ἀναγκαίων μηχανημάτων. Διότι ἡ βραχυχρόνιος διάρκεια ἀποπληρωμῆς των συγκριτικῶς πρὸς τὴν τῆς ἀποστέσεώς των ἔχει ὡς ἐπακόλουθον δυνασαλόγους πρὸς τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας τῶν γεωργῶν ἐτησίας ἐπιβαρύνσεις (ἤτοι 50% καὶ πλέον τῆς ἀξίας των κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς προμηθείας των) .

γ) Ἐξαίρεισει ποσότητος 5.000 τόννων βενζίνης (ἤτοι ποσοστοῦ 2% τῶν καταναλισκομένων καυσίμων, ἥτις διατίθεται ἐπὶ μειωμένῳ εἰδικῷ φόρῳ) τὰ πρὸς ἐκμηχανίσιν τῆς γεωργίας χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν χώραν μας ὑγρά καύσιμα (πετρέλαιον Diesel, βενζίνη, Mazout) οὐδεμιὰς τυγχάνουν μειώσεως τιμῆς ἢ ἀτελείας, ἐνῷ ἀντιθέτως χορηγοῦνται ἀτελῶς ἢ ἐπὶ μειωμένῃ τιμῇ τὰ χρησιμοποιούμενα εἰς τὴν βιομηχανίαν, ὡς ἐπίσης τὰ χορηγούμενα εἰς τινὰς περιπτώσεις μεταφορῶν (ἀστικῶν καὶ ὑπεραστικῶν λεωφορείων κ.λ.π.) .

Ὑπογραμμίζεται, ὅτι εἰς τὰς χώρας τῆς Δυτ. Εὐρώπης τὰ διὰ τὴν γεωργίαν χρησιμοποιούμενα καύσιμα χορηγοῦνται μὲ εἰδικὰς τιμὰς — κατὰ μέσον ὅρον κατὰ 50% κατωτέρας τῶν παρ' ἡμῖν — ἐνῷ καὶ εἰς αὐτὰς αἱ κοινωνικαὶ τιμαὶ εἶναι κατὰ μέσον ὅρον ὁμοιοὶ μὲ τὰς εἰδικὰς μας.

Οἱ ἀνωτέρω λεπτομερῶς περιγραφέντες ἀνασταλτικοὶ παράγοντες συντελοῦν, ὥστε — παρὰ τὸν σταθερῶς ἀνοδικὸν ρυθμὸν ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας μας — αὐτὸς ὑπῆρξε σχετικῶς βραδὺς ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας, τὰς οὐδόλους ἐπιδεκτικὰς ἀναβολῆς.

Ἀνάγκη ὅθεν ἐξευρέσεως λύσεων, παρακαμπτομένων τῶν ὀφισταμένων δυσχερειῶν καὶ ἐπιτυχανομένης καταλλήλου ὀργανώσεως τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας, λόγῳ τῆς σημασίας τῆς διὰ τὴν ὅλην οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν

τῆς γεωργίας μας. Ἡ τεχνική πρόοδος εἰς τὸν τομέα τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων, ἰδιαίτερος δὲ ἡ ἐμφάνισις τοῦ εὐχρήστου τροχοφόρου ἑλκυστήρος, τῆς Combine καὶ τῆς θαμβάκωσυνθετικῆς μηχανῆς, προκλήσαν σημαντικῶς τὴν ἐν γένει ἐκμηχάνισιν. ἡ διάδοσις δὲ τοῦ μικροῦ μονοαξονικοῦ ἑλκυστήρος ἐξημίσωρξε τὴν δυνατότητα ἐκμηχάνισις ἀκόμη καὶ τῶν μικροτέρου μεγέθους γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

VI. ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

Διὰ τὴν προσεχῆ δετίαν προβλέπεται σημαντικὴ ἐπέκτασις τῆς χρήσεως τῶν γεωργικῶν μηχανῶν πλὴν ἄλλων λόγων καὶ διὰ τοῦς ἑξῆς :

1) Τὴν ὑπολογιζομένην στενότητα ἐργατικῶν χειρῶν — ἰδίᾳ τὰς ἐποχικὰς περιόδους αἰχμῶν — εἰς πλείους τῆς χώρας περιοχὰς καὶ δὴ τὰ πεδινὰς, δασοκομικὰς - ἀμπελοφυτικὰς καὶ κηπευτικὰς.

2) Τὴν ἀνάγκην ταχείας αὐξήσεως τῶν ἀποδόσεων (ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς) καὶ μειώσεως τοῦ κόστους παραγωγῆς.

3) Τὴν ἀνάγκην ὑποκαταστάσεως τῶν ζώων ἐργασίας, πρὸς ἐξοικονόμωσιν τῆς ἀναγκαίους διὰ τὴν συντήρησιν τῶν γεωργικῆς γῆς καὶ ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Εἰς τὸν ἀκόλουθον πίνακα παρατίθενται στοιχεῖα τῆς προγραμματιζομένης αὐξήσεως τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς γεωργίας μας κατὰ τὴν δετίαν 1966-70. Θάσῃ τοῦ δετοῦ προγράμματος τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας :

	Ὑφιστάμενος ἀριθμὸς 1964	Ὑπολογιζομένη προμήθεια νέων μηχανημάτων τὴν δετίαν 1966-70	Ποσοστὴν αὐξήσεως τοῖς 9, μετὰ βάσιν τὸ 1964
α. Βασικὰ μηχανήματα γενικῆς χρήσεως (ἑλκυστήρες, ρυμουλκούμενα κ.λ.π.)	91.604	117.165	128%
β. Μηχανήματα καλλιέργειας	98.710	115.359	117%
γ. συγχωμίδες	5.368	4.503	29%
δ. προστασίας καλλιιεργειῶν	200.814	84.020	42%
ε. ἀρδεύσεων	89.727	52.258	58%
στ. διάφορα	—	1.140	

Εἰς τὸν ὑπολογιζόμενον διὰ τὴν δετίαν ἀριθμὸν μηχανημάτων περιλαμβάνεται μερικῶς καὶ ἡ ἀντικατάστασις φθιρομένων, ἐπίσης δὲ προσθήκαι εἰς τὸν ὑφιστάμενον ἐξοπλισμὸν.

Ἡ προβλεπόμενη αὐξήσις ἀφορᾷ κυρίως τοὺς μοναξονικούς ἐλκυστήρας, μὲ τὰς σκαπτικές καὶ μεταφορικές ἐξαρτήσεις τῶν, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν διαξονικῶν ἐλκυστήρων μὲ τὰ ἐξαρτήματά τιν.

VII. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Διὸ τὴν ὀρθολογικὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας εἶναι ἀπαίτητος ἡ ἄρσις τῶν λεπτομερῶς ἀναγραφέντων ἐν τοῖς προηγουμένοις ἀνασταλτικῶν καὶ ἐπιδαρυντικῶν δι' αὐτὴν παραγόντων τόσον ἀπὸ π λ ε υ ρ ᾱ ς Κ ρ ᾱ τ ο υ ς γενικώτερον ὅσον καὶ Ἀ γ ρ ο τ : κ ῆ ς Τ ρ α π ῆ ζ ῆ ς εἰδικώτερον. Ὑπενωμιζομένη ἐν συντομίᾳ τοὺς κυριωτέρους ἀνασταλτικαὺς παράγοντας :

- α) μικρὸς καὶ κατακερματισμένος γεωργικὸς κλῆρος.
- β) ὑψηλοὶ δασμοὶ ἐπιδαρύνοντες τὴν τιμὴν τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων μηχανημάτων, ὑψηλὰ κέρδη ἀντιπροσώπων καὶ λοιπὰ ἐπιδαρύνσεις τῆς τιμῆς κατῆσεως τῶν μηχανημάτων.
- γ) ὑψηλὴ τιμὴ καυσίμων εἰς τὴν γεωργίαν.
- δ) Ἀνεπαρκεῖς πιστώσεις τῆς Α.Τ.Ε. κ.λ.π., κ.λ.π.

Ἡ προώθησις τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας καὶ ἡ οἰκονομικωτέρα χρησιμοποίησις τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ βασίζεται — εἰς τὸ ὅδε τὸ π ρ ο γ ρ α μ μ α ο ἰ κ ο ν ο μ : κ ῆ ς ἀ ν α π τ ῦ ξ ῆ ω ς 1966-70) τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. — εἰς τὴν λήψιν σειράς ὀργανωτικῶν καὶ διοικητικῶν μέτρων. Ἰδού τινὰ ἐξ αὐτῶν :

1. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ὑπηρεσιῶν διεξαγωγὴ συστηματικῶν οἰκονομικοτεχνικῶν ἐρευνῶν πρὸς προσδιορισμὸν τῶν κατὰ λ λ η λ ο τ ῆ ρ ω ν διὰ τὰς Ἐ λ λ η ν : κ ᾱ ς γ ε ω ρ γ : κ ᾱ ς σ υ ν θ ῆ κ α ς τ ῶ π ω ν μ η χ α ν η μ ᾱ τ ω ν, ἵνα διευκολυνθῇ ἡ ἐκτίμησις τῶν σχετικῶν ἀναγκῶν καὶ ἡ διαφώτισις τῶν παραγωγῶν, πρὸς ἀποφυγὴν εἰσαγωγῆς καὶ χρήσεως ἀντιστοιχονομικῶν τύπων γεωργικῶν μηχανημάτων.

2. Ἡ ὀργάνωσις καὶ ἀποτελεσματικὴ λ ε : τ ο υ ρ γ ῖ α Ὑ π η ρ ε σ ι ὶ ω ν ἐ ξ υ π η ρ ε τ ῆ σ ε ω ς τ ῶ ν π α ρ α γ ω γ ῶ ν, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν χειρίστων γεωργικῶν μηχανημάτων, τὴν καθοδήγησιν τῶν ἀγροτῶν ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικὴν χρῆσιν τῶν, τὴν διημεροϋργίαν κέντρων συντηρήσεως γεωργικῶν μηχανῶν, δοκιμῶν, πρὸς ἀρμολογίαν καὶ ἐπισκευῶν τῶν, ὡς καὶ τὴν ὀργάνωσιν ὑπηρεσιῶν ἐλέγχου καὶ παρακολουθήσεως τῶν μηχανημάτων.

3. Ἡ διὰ διοικητικῶν μέτρων ἐξασφάλισις τῆς ὑπὸ τῶν παραγωγῶν προμηθεΐας τῶν κατὰ λ λ η λ ο τ ῆ ρ ω ν μ η χ α ν η μ ᾱ τ ω ν, τ ε χ ν : κ ῶ ς καὶ ο ἰ κ ο ν ο μ : κ ῶ ς.

4. Ἡ πιστωτικὴ ἐνίσχυσις τῶν παραγωγῶν, διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἀπαιτούμενων μηχανημάτων καὶ τὴν δημιουργίαν οἰκονομικῶν κινήτρων προαγωγῆς τῆς ἐκμηχάνισως, προκειμένου ἰδίως περὶ ὧν διαθέτουν ἐπαρκεῖς καὶ καταλλήλους ἐκτάσεις.

5. Ἡ ὑποθήθησις τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας διὰ τὴν ἐνυθίγασιν τῶν παραγωγῶν καὶ τῆς ποιότητος γεωργικῶν μηχανημάτων, προσταρμωζομένων εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ ἰσορροπίας τῆς γεωργίας μας.

6. Ἡ ἐνθάρρυνσις ἰδιαιτέρως τῆς συλλογικῆς προσπάθειας τῶν παραγωγῶν (κοινὰ μηχανήματα κ.λ.π.) δι' ἧς καὶ μόνον εἶναι δυνατόν νὰ ἐξουδετερωθῶν κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστὸν τὰ μειονεκτήματα τῆς μικρᾶς καὶ πολυτεμαχιζομένης ἰδιοκτησίας, μὲ ἄμεσον εὐνοϊκὴν ἐπίπτωσιν ἐπὶ τῆς δαίμορφώσεως τοῦ παραγωγικοῦ κόστους εἰς ἐπίπεδα ἀνταγωνιστικότητος. Πρὸς τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητος ἡ προώθησις ὧν εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων δυνατόν τῆς συνεταιριστικῆς πρωτοβουλίας διὰ τὴν ἀπὸ κοινού χρησιμοποίησιν βασικῶν γεωργικῶν μηχανημάτων, ὅπου αὐτὴ δὲν εἶναι οἰκονομικῶς συμφέρουσα εἰς τὰς κατ' ἰδίαν γεωργικὰς ἐκμεταλλεύσεις, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ μεγέθους τῶν.

Αἱ ἀναγκαῖαι ἐπενδύσεις κατὰ τὴν δετείαν, πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἄνω ἐπιδιώξεων τοῦ προγράμματος, ὑπολογίζονται εἰς 6.700 ἐκατομμύρια δρχ. διὰ τὴν ἀξίαν τῶν μηχανημάτων καὶ ἄλλα 500 ἐκατομμύρια δρχ. δι' ὑπερρεσίαν ἐξυπηρέτησεως αὐτῶν.

Αἱ ἐν λόγῳ ἐπενδύσεις θὰ πραγματοποιηθῶν ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸν τομέα. Ἐπὶ πλέον ὁμῶς ὑπολογίζεται, ὅτι θ' ἀπαιτηθῶν 300 ἐκατομμύρια δρχ. περίπου ἐκ τοῦ Δημοσίου τομέως διὰ τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ὁργάνωσιν ὑπηρεσιῶν, τὴν ἐπιδότησιν τῶν δαπανῶν ἀγορᾶς τῶν μηχανημάτων καὶ τοῦ ἐπιτοκίου τῶν δανείων τῆς Α.Τ.Ε., ὡς καὶ γεωργικῶν ἐργασιῶν βασικῆς σημασίας.

VIII. Α Η Π Τ Ε Α Μ Ε Τ Ρ Α

Πλέον τῶν ἀνωτέρω καὶ διευκρινίζοντες ὠρισμένα τῶν παρὰ τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. προτεινομένων μέτρων παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ καὶ ἄλλα ὑποδεικνύμενα :

α) Παρὰ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Εὐελπίδη, εἰδικῆς ὑποεπιτροπῆς τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἀγγελόπουλου ἐπιτροπῆς Ἀναθεωρήσεως τοῦ παρὰ τοῦ Κ.Ε.Π.Ε. ἐκπονηθέντος σχεδίου τοῦ γεωργικοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας διὰ τὴν δετείαν 1966 - 70.

β) Παρ' ἄλλων μελετητῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Ὑποδιευθυντῆς τῆς Τεχνικῆς Διευθύνσεως τῆς Α.Τ.Ε. κ. Λιακατᾶς καὶ

γ) Προσωπικάς ἀντιλήψεις ἐκ τῆς ἐμπειρίας μου ἐπὶ 29 ἔτη, ὡς Γεωπόνου τῆς Α.Τ.Ε.

Τὰ πρόσθετα αὐτὰ ὑποδεικνύμενα μέτρα διαχωρίζομεν εἰς τοιαῦτα ἄρμοδιότητος Κράτους καὶ Α.Τ.Ε.

Β α σ ι κ ὅ ς σ τ ὅ χ ο ς θ ἄ ε ἶ ν α ι ἡ δ ῆ μ ι ο ὡ ρ γ ῖ α μ ε γ ἄ λ ω ν γ ε ω ρ γ ι κ ῶ ν ἔ κ μ ε τ α λ λ ε ὕ σ ε ω ν φυσικῶν ἢ νομικῶν προσώπων, ἡ ἔκτασις τῶν ὑποίων — ποικίλλουσα ἀναλόγως τοῦ εἶδους τῆς καλλιέργειας, διὰ φυτῶν μεγάλης καλλιέργειας ἢ βιομηχανικῶν ἢ ὀπωρώνων ἢ κηπευτικῶν κ.λπ. — θὰ ἀπασχολῇ πλήρως τὸ δυναμικὸν τῶν καθ' ἕκαστα γεωργικῶν μηχανημάτων.

Α'. Μέτρα Κρατικῆς ἁρμοδιότητος :

Μεταξὺ τῶν μέτρων Κρατικῆς ἁρμοδιότητος διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ προκαθορισθέντος στόχου περιλαμβάνονται καὶ τὰ ἑξῆς :

α) Ἐξαρμολογίη τοῦ ἁστικοῦ κώδικος ὅσον ἀφορᾷ τὴν κληρονομίαν διὰ τοῦ ἁστικοῦ νόμου τῆς ἀγροτικῆς ἐδιοικητικῆς. Ἄλλως ὁ μὲ τόσον θραδὺν ρυθμὸν ἐφαρμοζόμενος ἀναδακμὸς (πρὸ ἀπὸ τοῦ 1953, ὅποτε ἤρχισεν ἡ ἐφαρμογὴ του, ἐπεξετάθη μέχρι σήμερον μόνον εἰς 1,9 ἑκατομμύρια στρέμματα, ἦτοι ποσοστὸν 12,7%, ἐναντί τῶν 15 περίπου ἑκατομμυρίων στρεμμάτων ἐπιδεχομένων τὴν πρωταρχικὴν αὐτὴν ἐγγειοδελτίωσιν) πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐκ τῶν ἑστικωτέρων ἀνασταλτικοῦ παράγοντος τῆς ἐκμηχανίσεως, δηλαδή, τοῦ κατακερματισμένου γεωργικοῦ κλήρου, καταντᾷ οὐτοπικός. Ἐφ' ὅσον δὲν παύσῃ ὁ ἐκ νέου κατακερματισμὸς τῆς ιδιοκτησίας.

Εἶναι θέμα εἰδικῆς μελέτης, ἂν θὰ ἦτο προτιμότερον ἢ ἀγροτικῆς ἐδιοικητικῆς ἀνὰ κληρονομίαν : διαφορετικὰ ἢ δλόκληρος παρὰ τοῦ καλὺ τείρου γεωργικοῦ ἐκ τῶν ὑποίων τῆς οἰκογενείας. τῶν λοιπῶν υἱῶν ἀποζημιουμένων καταλλήλως — μέσῃ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἢ ἄλλως — καὶ ἐπαρκῶς, ἵνα στραφοῦν εἰς τὴν γεωργικὰς βιομηχανίας κ.λπ. Ἄλλως ἀνὰ 20 - 25 ἔτη, ἐπέρχεται νέος κερματισμὸς τῆς ἐκάστοτε συγκεντρουμένης εἰς 2 - 3 μεγάλα τεμάχια ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας. Ἐάν π.χ. ὁ γεωργὸς ἔχῃ 4 τεῖνα καὶ μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀναδακμοῦ ἔχῃ συγκεντρωθῇ ἡ πολυτεμαχισμένη ιδιοκτησία του εἰς 3 τεμάχια, μετὰ παρέλευσιν 20 - 25 ἐτῶν τὰ τεμάχια γίνονται 3X4 = 12 κ.ο.κ.

β) Ἐχει προταθῇ, ἐν ὅψει τοῦ ἀτομικιστικοῦ πνεύματος τοῦ ἀγρότου μας — πρὸ δὲν συναρξᾷται συνειδητᾶ, μὴ ἔχων εἰς ὃν θὰ ἔδει θαθμόν ἀνεπτυγμένην τὴν συνεταιρικὴν συνειδησιν — ἡ προώθησις τῆς ἐκμηχανίσεως μὲ τὸ εἰς Γαλλίαν ἐφαρμοζόμενον σύστημα τῶν (Groupement Agricoles) γεωργικῶν γεωργικῶν ἐταιρειῶν.

Αὐταὶ εἶναι ὁμάδες 5 - 10 παραγωγῶν — συγγενῶν ἢ μὲ κατανόησιν με-

ταξὺ τῶν — τῶν ὁποίων ἡ συνολικὴ ἔκτασις καλλιεργησίμου γῆς ἀξιοποιεῖ πλήρως τὸ δυναμικὸν ἐνὸς γεωργικοῦ μηχανήματος π.χ. ἐλκυστήρως μετὰ τῶν παρελκομένων του.

Ἀντὶ θύμως, ὡς προτείνεται, νὰ νομιθετῇ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ θεσμὸς αὐτός, πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ ὁποῦ νὰ δοθοῦν παρὰ τοῦ Κράτους κατάλληλα οἰκονομικά κίνητρα, ἀντὶ δηλαδὴ νὰ πειραματιζώμεθα μὲ νέους θεσμοὺς, κρίνομεν, ὅτι τὸ Κ ρ ἄ τ ο ς — ἄφου πείσῃ, ἑαυτὸ διὰ τὴν θαυμασίαν ἀποτελεσματικότητα τῶν γεωργικῶν συνεταιριστικῶν ἐφαρμογῶν γενικώτερον καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν περίπτωσιν μας τῆς ἐκμηχάνισις τῆς γεωργίας — μὲ ἀναμύρφωσιν καὶ ἐκσυγχρονισμόν τῆς γεωργικῆς συνεταιριστικῆς νομοθεσίας, ποῦ ὑπὸ τὴν σημερινὴν μορφήν τῆς ἔχει θεσπισθῇ τὸ 1944 καὶ ἀποφασιστικὴν μεταβολὴν τῆς διαρθρώσεως τῶν συνεταιρισμῶν, ὡς καὶ μὲ συννεπὴ ἐφαρμογὴν τῆς ἐκσυγχρονισμένης νομοθεσίας, θύναται, ἐάν τὸ θελήσῃ, νὰ ἐμπενδῶσῃ τὴν συνεταιριστικὴν συνειδίγησιν εἰς τὸν ἀγρότην μας (ὅσον καὶ ἂν τὸν διακρίνῃ τὸ ἀτομικιστικὸν πνεῦμα), ἀπαραιτήτως πρὸς ὅθ' ἔσιν ἐπιτυχίας τῶν πάσης φύσεως ἐφαρμογῶν καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκμηχάνισις ὡς τῆς γεωργίας τῆς χώρας. Ὑπὸ τὴν ἀπαραίτητον αὐτὴν προϋπόθεσιν ἡ ἐκμηχάνισις τῆς ὑπαίθρου δύναται νὰ προωθηθῇ διὰ συνεταιρισμῶν καταλλήλως διαμορφωμένων καὶ ἐκσυγχρονισμένων, οἵτινες θὰ ἀναλαμβάνουν τὴν ὑπενοικήσιν γῆς εἰς καθαρῶς συμβολικὰς τιμὰς καὶ δὴ ἐκαίνης, ποῦ ἐγκαταλείπεται ἀπὸ τοῦς μεταναστεύοντες ἀγροτικούς πληθυσμούς.

γ) Ἀπαλλαγὴ ἐκ τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν καὶ φόρων τῶν μὴ κατασκευαζομένων ἐγχωρίως καὶ ἐπομένως ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων γεωργικῶν μηχανημάτων.

δ) Ἀπαλλαγὴ ἐκ τῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων τῶν διὰ γεωργικοὺς σκοποὺς καταναλισκομένων ὕγρων καυσίμων.

ε) Μείωσις μέχρι καταργήσεως τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν τῶν ἐγχωρίως παραγομένων γεωργικῶν μηχανημάτων, χορηγούμενων παρὰ τοῦ Κράτους φορολογικῶν διευκολύνσεων καὶ ἀπαλλαγῶν τῶν ἐγχωρίων βιομηχανιῶν, ὅσον ἀφορᾷ τὰς παρ' αὐτῶν εἰσαγομένας πρώτας ὕλας καὶ τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπ' αὐτῶν ἐξαρτήματα.

Β'. Μέτρα ἀρμοδιότητος Ἀγροτικῆς Τραπέζης.

α) Ἡ ἔντασις ἐκ μέρους τῆς Α.Τ.Ε. τῆς ἐφαρμοζομένης Μ. καὶ Μ. πιστοδοτήσεως τῶν συστηματικῶν ἀγροτῶν δι' ἀγορὰν πρὸς ὅθ' ἔσιν ἐκτάσεως γῆς (καὶ δὴ τῆς τῶν ἀπομακρυνομένων τῆς ὑπαίθρου κλ.π.) πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ γεωργικοῦ τῶν κλήρου

καὶ ἀνῴχουσιν οὕτω τοῦ μεγέθους τῆς μέσης γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ παροραθῇ, ὅτι ἡ ἐπιχειρηματικῆς μορφῆς ἐκμετάλλευσις τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων παρὰ τῶν δραστηριωτέρων κατόχων τῶν δὲν εἶναι ἄμιρος κινδύνων, διότι ἡ λύσις αὕτη ἐπιτρέπει τὴν ἀπόσπασιν τῶν καλλιεργητικῶν μέσων ἀπὸ τοὺς ἀγρότας καὶ τὴν διεῖσδυσιν ἐξωαγροτικῶν στοιχείων εἰς τὴν πλέον παραγωγικὴν διαδικασίαν τῆς γεωργίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διόγκωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ καλλιεργητικοῦ κόστους παραγωγῆς τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων καὶ τὴν περαιτέρω συμπίεσιν τοῦ ἤδη ἱσχυροῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος.

Ἐπενθυμίζομεν ἐπίσης, ὅτι ὅπου καθιεροῦται ἡ ἐπιχειρηματικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων καὶ δὴ τῶν ἐλκυστήρων συνδέεται μὲ τὴν ἐπιχράτῃσιν ἐκτατικῶν καλλιεργειῶν ἐνδεχομένως ὑψηλῆς παραγωγικότητος ἐργασίας — διότι θὰ ἔχουν πλήρως ἐκμηχανισθῇ — οὐχὶ ὅμως καὶ μὲ τὴν ὑψηλοτέραν δυνατὴν παραγωγικότητα κατὰ μονάδα καλλιεργουμένου ἐδάφους. Ἐν ὅψει δὲ τῆς στενότητος γῆς τοῦ μέσου ἀγροτικοῦ κλήρου παρ' ἡμῖν, ἡ ἐξέλιξις αὕτη ὁδηγεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν σοβαροῦ ἐλλείμματος εἰς τὴν μέσῃν ἀγροτικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἐπιδιωκτέα.

6) Ἐκ τῶν στοιχείων γενομένης παρὰ τοῦ Τμήματος Γεωργικῶν Μελετῶν τῆς Α.Τ.Ε. ἐφετείνῃς ἐρευνῆς προέκυψεν, ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν κατόχων γεωργικῶν ἐλκυστήρων ἀπέκτησεν αὐτοὺς ἄνευ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς Α.Τ.Ε. Οὕτω εἰς τὰ σπουδαιότερα διαμερίσματα (Θεσσαλίας, Μακεδονίας, Θράκης καὶ Στερεᾶς) ἡ Α.Τ.Ε. συνέβαλεν ἐπὶ τοῦ ἀπαιτηθέντος διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν διαξονικῶν ἐλκυστήρων ποσοῦ κεφαλαίου διὰ ποσοστοῦ 2 - 17%. Διὰ τὴν παρὰ τῶν κατόχων ἐλκυστήρων ἀπόκτησιν παρελκομένων εἰς τὰ αὐτὰ ὡς ἄνω διαμερίσματα ἡ συμμετοχὴ τῆς Α.Τ.Ε. ἦτο σημαντικωτέρα, ἀπὸ 25 - 70%. Ἐξ ἄλλου εἰς τὰ διαμερίσματα Πελοποννήσου καὶ Νήσων ἡ συμβολὴ τῆς Α.Τ.Ε. εἰς τὴν ἀπόκτησιν παρὰ τῶν παραγωγῶν ἐλκυστήρων (μονοαξονικῶν κυρίως ἀλλὰ καὶ διαξονικῶν) ἦτο μεγαλυτέρα, ἤτοι 10 - 86% διὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ 33 - 74% διὰ τὰς Νήσους.

Ἐνδείκνυται ὅθεν, ὅπως μελλοντικῶς ἡ Α.Τ.Ε. παρεμβαίνει ἀποφασιστικώτερον, ὑπὸ ἐιδικᾶς — ὡς εὐνόητον — προϋποθέσεως φορέων, ἀφ' ἐνὸς μὲν παραγωγικῶν Συνεταιρισμῶν κατὰ προτίμησιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν δραστηριωτέρων καὶ ἱκανωτέρων παραγωγῶν - αὐτοκαλλιεργητῶν (κατόπιν πλήρους σχετικῆς μελέτης εἰς ἕκαστον χωρίον καὶ περιοχὴν καὶ δὴ ἐκεί ὅπου ὑφίστανται εὐρέα περιθώρια διὰ τὸν κορεσμόν εἰς τὸ ἀντίστοιχον γεωργικὸν μηχανήμα), ὥστε οἱ γεωργικοὶ ἐλκυστήρες καὶ τὰ

μεγάλα γεωργικά μηχανήματα γενικώτερον νά μή περιέλθουν εις χείρας τών εξοικαρωτικών στοιχείων.

Πρὸς τούτο αἱ πιστώσεις Μ. καὶ Μ. δανείων ἀπὸ τῆς ἀμέσως προσεχοῦς χρήσεως πρέπει νά δ : π λ α σ : α σ θ ο ὦ ν ἤτοι ἀπὸ 250 νά ἀνέλθουν εἰς 500 ἑκατομμύρια δρχ. ἐτησίως. καὶ δὴ νά χορηγοῦνται καὶ αὐταὶ μὲ χ α μ γ, ὁ τ ο κ α (2%) δ ἄ ν ε ι α. ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω ὁμως σαφῶς καθορισθείσας προϋποθέσεις π λ ῆ ρ ο υ ς ἀ ξ ι ο π ο ῖ ῆ σ ε ω ς τοῦ δ ο υ ν α μ ι κ ο ὗ ἐ κ ἄ σ τ ο ὦ π ι σ τ ω τ ι κ ῶ ς π α ρ ε χ ο μ ἔ ν ο υ μ ε γ ἄ λ ο υ γ ε ω ρ γ ι κ ο ὗ μ η χ α ν ῆ μ α τ ο ς καὶ ὅχι ἀδιαφορίας διὰ τὴν μέχρι τοῦδε σαφῶς διαπιστωθεῖσαν ὑποπασχόλησιν.

γ) Εἰς εἰδικὴν ἔκθεσιν τοῦ Ὑποδιοικητοῦ τῆς Α.Τ.Ε. κ. Λιακατὰ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου «ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ χρήσεως τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων εἰς τὴν γεωργίαν τῆς χώρας περιλαμβάνεται σειρά καὶ ἄλλων ἐποικοδομητικῶν μέτρων διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς χώρας μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἑξῆς :

1) Ἡ δανειοδότησις τῆς Α.Τ.Ε. καὶ ἐπὶ μεταχειρισμένων γεωργικῶν μηχανημάτων ἐν συνδυασμῷ μὲ προληπτικὸν μηχανολογικὸν ἔλεγχον, πρὸς ἐξοικονόμησιν πολυτίμου συναλλάγματος.

2) Ἡ εἰσαγωγή καὶ ἡ δοκιμὴ τῶν γεωργικῶν μηχανημάτων ὡς καὶ ἡ κοινὴ προμήθεια ἀνταλλακτικῶν καὶ ἐξαρτημάτων τῶν βασικωτέρων ἐξ αὐτῶν νά πραγματοποιηθῇ παρὰ τῆς Α.Τ.Ε., μετὰ τὴν σύστασιν παρὰ τῇ Διοικήσει Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν αὐτῆς εἰδικοῦ Τμήματος «Μηχανικοῦ Ἐξοπλισμοῦ τῆς γεωργίας τῆς χώρας» καὶ τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν τοῦ διὰ καταλλήλου εἰδικοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ ἐπὶ γεωργικῶν μηχανημάτων.

ΙΧ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Θὰ ἐπεθῶμουν, πρὶν τελεῖωσθαι, νά παραθέσω μερικάς σκέψεις μου γενικωτέρας σημασίας :

1) Ἡ ἐπιστήμη μὲ τὴν ἔρευναν ποῦ γίνεται εἰς κάθε κλάδον αὐτῆς συνεχῶς ἐμφανίζει νέα ἐπιτεύγματα. Φυσικὸν εἶναι οἱ νέοι ἐπιστήμονες νά ἀξιοποιοῦν καλῶτερον τῶν παλαιῶν τὰς ἐκάστοτε νέας ἐπιστημονικὰς ἐπιτεύξεις. Εἰς τὴν χώραν μας ὁμως, πλὴν ἄλλων δυσμενῶν θεμελιωδῶν παραγόντων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, παρατηρεῖται καὶ τὸ γεγονός, ὅτι πολλοὶ ἀξιόλογοι νέοι ἐπιστήμονες «μεταναστεύουν», διότι ἂν παρέμενον ἐνταῦθα θὰ ἐχάνοντο κυριολεκτικὰ — τόσον ἐπιστημονικὰ ὅσον καὶ γενικώτερον — ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν, πόσος εἶναι ὁ τρόπος διὰ νά ἐξασφαλίσουν μίαν θέσιν, ἀξιοποιοῦσαν τὴν ἐπιστημονικὴν των εἰδικότητα.

Εἶναι λυπηρὰ ἡ διαπίστωσις, πλὴν αὕτη εἶναι ἡ σκληρὰ πραγματικότης, ὅτι δὲν συμβαίνει παρ' ἡμῶν ὅτι εἰς ἄλλας χώρας, ὡς αἱ Η.Π.Α. κ.λ.π., ὅπου

οί νέοι επιστήμονες υποδοχθόνται παντοίεστροπως διά τήν ανάδειξίν των, διά τήν ανάληψιν καθηγητικών έδρων εις Πανεπιστήμια από νεωτάτης ήλικίας κ.λ.π.

II) Έξ άλλου, ως είναι γνωστόν, ή εργασία επιστημονικών σωματείων, ως ή Έταιρεία Οικονομικών Επιστημών κ.λ.π., περιορίζεται παρ' ήμιν εις όρισμένον κύκλον επιστημονών εντός της πρωτεύουσας, χωρίς τά φώτα της νά άντανακλούν και νά φωτίζουν ζωντανά, διά διαλέξεις κ.ά. μέσων δημοσίας προδολής, τό μεγαλύτερον ποσοστόν του Έλληνικού λαού, που ζή, εις τήν έπαρχίαν εις τήν ύπαιθρον, και τόσην έχει ανάγκην των φωτών αυτών.

Ανεφέρθη, πώς εις άλλας χώρας καταρτίζεται τό πρόγραμμα ανάπτυξεως της οικονομίας, συνεργασία π.χ. ειδικών επιστημονών και άγροτών, προκειμένου περί άγροτικής οικονομίας.

Μέχρις ότου και παρ' ήμιν παρόμοιοι μέθοδοι ανάπτυξεως λάβουν σάρκα και όστά, δέν κρίνεται ένδεδειγμένον αι διαπιστώσεις των επιστημονικών σωματείων νά μεταφέρωνται και φωτίζουν τοὺς εις τήν ύπαιθρον διαδισόντας — τουλάχιστον εις τά μεγάλα έπαρχιακά κέντρα — κατ' όργανωμένον και αποτελεσματικόν τρόπον.

26 Έτη ζωής εις τήν ύπαιθρον με πείθουν, ότι ό Έλληνικός λαός έχει τά άναγκαία προσόντα διά νά βελτιωθή τό επίπεδόν του. Μήπως ή ήγερσία του δέν έδειξε τό επιβαλλόμενον εκ της θέσεώς της ένδιαφέρον διά τήν ύπ' αριθ. 1 οικονομικήν επένδυσιν, τήν ανάπτυξιν του ανθρώπινου παράγοντος, αυτά δέ είναι ή αίτία νά καθυστερή ή χώρα μας, εις ό στάδιον οικονομικής ανάπτυξεως εύρίσκεται;

Έν Αθήναις τη 24.11.1966.

ΠΗΓΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΗΣ

- 1) Α.Τ.Ε.: Στοιχεία άφορώντα τήν γεωργίαν της χώρας συγκεντρωθέντα παρ' αυτής, βάσει έρωτηματολογίου της Διεθνούς Τραπεζής Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως (1966).
- 2) Α.Τ.Ε.: Στοιχεία άπολογιστικών εκθέσεων εργασιών της κατά τά τελευταία έτη.
- 3) Κ.Ε.Π.Ε.: Πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξεως της χώρας 1966 - 70.
- 4) Έ π ι τ ρ ο π ή Ά ν α θ ε ω ρ ή σ ε ω ς του παρ' του Κ.Ε.Π.Ε. εκπονηθέντος σχεδίου δετοῦς προγράμματος 1966 - 70.
- 5) F.A.O.: Economique et Statique Agricoles, Vol. 15, N° 6, Mai 1966.
- 6) Λ ι α κ α τ ᾱ Λ.: Έπί της θέσεως και χρήσεως των γεωργικών μηχανημάτων της χώρας (Αύγουστος 1966).
- 7) Σ ο ῦ λ η Λ.: «Δειγματοληπτική έρευνα επί των γεωργικών άνελευστηρίων (1963)» και «Τά γεωργικά μηχανήματα έν Ελλάδα: τό τέλος του 1964».

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
I. Γενικά χαρακτηριστικά στοιχεία τῆς χώρας καὶ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας αὐτῆς	661
II. Τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῆς Ἑλληνικῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας	667
III. Σημασία τῆς ἐκμηχανίσεως τῆς γεωργίας (σχετικὰ στατιστικὰ στοιχεία συγκρίσεως μετὰ ἄλλας χώρας)	670
IV. Διάφορα τρωτὰ σημεῖα τῆς ἐκμηχανίσεως παρ' ἡμῖν	676
V. Ἀνασταλτικοὶ παράγοντες διὰ τὴν ἐκμηχανίσιν τῆς γεωργίας μας	678
VI. Προοπτικαί	681
VII. Προτάσεις	682
VIII. Ληπτέα μέτρα	683
Α'. Κρατικῆς ἀρμοδιότητος	684
Β'. Ἀρμοδιότητος Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς	685
IX. Ἐπίλογος	686
X. Πηγαὶ στοιχείων μελέτης	688